



USHTRIA



Viti i 75-të i botimit Nr. 50 (827802)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 16 dhjetor 2022

Batalioni i Xhenios/ Ceremonia e nisjes së Kontingjentit të 12-të EOD në mision në Letoni

Në Batalionin e Xhenios të Komandës Mbështetëse u zhvillua ceremonia e nisjes së Kontingjentit të 12-të EOD, i cili do të marrë pjesë në misionin e Prezencës së Përparuar të Përforsuar (Enhanced Forward Presence eFP) të NATO-s, si pjesë e grup - batalionit të udhëhequr nga forcat kanadeze të dislokuara në Letoni. Në këtë ceremoni ishin të pranishëm komandanti i Komandës

Mbështetëse, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia si dhe komandantët e reparteve. Fjalën e hapjes e mbajti komandanti i Komandës Mbështetëse, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia, ku gjatë fjalës së tij theksoi vlerat dhe aftësitë e spikatura nga eksperiencat e mëparshme të këtij misioni dhe shprehu besimin se edhe ky angazhim do të përballohet me sukses, për t'i shërbyer rritjes ndërvepruese

e bashkëpunuese sipas procedurave të NATO-s. Rëndësia e këtij kontributi në shërbim të paqes së përbashkët përkrah aleatëve tanë të Aleancës dhe vijimësinë e tij nëpërmjet këtij kontingjenti, ka arritur një standard të lartë gjatë kontributit të tij në misionin e FP të NATO-s në Letoni. Më tej ceremonia vazhdoi me dorëzimin e flamurit për kontingjentin e 12-të EOD... >>> faqe 4



Ministri Peleshi: Shqipëria, aleat i besueshëm i Aleancës, të gatshëm të vëmë në dispozicion infrastrukturën tonë



>>> faqe 3

Zhvillohet stërvitja operative në ujëra të cekëta

Në Qendrën e Zhytjes Pashaliman u zhvillua një stërvitje e përbashkët ndërmjet Qendrës së Zhytjes së Forcës Detare shqiptare në bashkëpunim me 13 efektivë, pjesë e "Delta 2" nga Britania e Madhe. Qëllimi i kësaj stërvitjeje të përbashkët është standardizimi i procedurave, rritja e kapaciteteve operative të Qendrës së Zhytjes në operacione kundër-minë në ujëra të cekëta, koordinimi i veprimeve nënujore në operacionet e përbashkëta EOD\EOD në kushte dhe pamje të kufizuar, gjithashtu dhe rritja e ndërveprueshmërisë ndërmjet vendeve...



>>> Faqe 2

SEEBRIG, vizitë vlerësuese në Forcën Tokësore

Një ekip i Brigadës së Evropës Juglindore (SEEBRIG), i kryesuar nga komandanti i kësaj njësie gjeneral brigade Evangelos Mitroutisikos, zhvilloi një vizitë vlerësuese në Forcën Tokësore (FT). Fillimisht, ekipi u prit në një takim të veçantë nga zëvendëskomandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Ferdinand Dimo dhe Shtabi i Forcës Tokësore. Në takimin me palën e SEEBRIG, gjeneral brigade Dimo, vlerësoi rolin që luan kjo brigade multinationale në ruajtjen e paqes dhe të stabilitetit në Evropën Juglindore...



>>> Faqe 5

Ku ishim, ku jemi, ku po shkojmë?

Cila është marrëdhënia e shqiptarëve me vetveten? A e njohin? Sa ka ndikuar e kaluara në të ardhmen e mbyllur të qytetarëve shqiptarë? Të jesh i revoltuar, sot nuk është diçka e mbrapshtë apo diçka e keqe. Koha kur jetojmë ka nevojë për revoltën. Në kohën e shkeljes së të drejtave të njeriut dhe të lirisë, vetëm revolta dhe gjendja e njeriut në revoltë të përherëshme mund ta shpëtojë njerëzimin, mund të shpëtojë një shoqëri, duke sjellë ndryshimin dhe progresin e vazhdueshëm të saj. Dhe kjo është universale, për gjithë...



>>> Faqe 7

Zhvillohet stërvitja operacionale në ujëra të cekëta

Në Qendrën e Zhytjes Pashaliman u zhvillua një stërvitje e përbashkët ndërmjet Qendrës së Zhytjes së Forcës Detare shqiptare në bashkëpunim me 13 efektivë, pjesë e "Delta 2" nga Britania e Madhe.

Qëllimi i kësaj stërvitjeje të përbashkët është standardizimi i procedurave, rritja e kapaciteteve operacionale të Qendrës së Zhytjes në operacione kundër-minë në ujëra të cekëta, koordinimi i veprimeve nënujore në operacionet e përbashkëta EOD\ IEOD në kushte dhe pamje të kufizuar, gjithashtu dhe rritja e ndërveprueshmërisë ndërmjet vendeve anëtare të NATO, si dhe shkëmbimin e eksperiencave midis pjesëmarrësve.

Stërvitja u ndoq dhe nga zëvendës ambasadorja britanike Camilla Mourouk, zëvendës atashu britanik, major Imam Ahson, zëvendëskomandanti i Forcës Detare si dhe komandanti i Flotiljes Detare Pashaliman.



Kapiten lejtënant Lorenc Demiri - Honor Graduate në kursin Ndërkombëtar të Oficerit të Detarisë (IMOC) ndërmjet 28 oficerëve nga 21 vende të botës. 15 javë kurs me tematika Kërkim-Shpëtimi, Ligjshmëri, Konflikti i armatosur, Bording, Lidërsip, Inspektim Detar, Mbrojtje e mjedisit Detar, operacione të zbatimit të ligjshmërisë. Kjo është hera e parë që një përfaqësues i FA-së arrin këto rezultate dhe përzgjidhet Oficeri më i mirë, bazuar në programin Akademik, iniciativë, diskutime në panele dhe prezantime të tematikave të ndryshme. Flamuri ynë Kombëtar nga tani e tutje do të valëvitet në këndin e nderit.





Ministri Peleshi: Shqipëria, aleat i besueshëm i Aleancës, të gatshëm të vëmë në dispozicion infrastrukturën tonë

Ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi zhvilloi një vizitë zyrtare në Komandën Supreme të Aleancës në Europë. Ai u prit në një takim nga Komandanti Suprem i Aleancës për Europën, gjeneral Christopher G. Cavoli, njëkohësisht dhe komandanti i Komandës Amerikane për Europën.

Gjatë takimit u diskutua mbi mjedisin aktual të sigurisë, sfidat në kufirin lindor të Aleancës, bashkëpunimin në fushën e mbrojtjes, angazhimet e vendit tonë në kuadër të NATO-s, partneriteti strategjik me SHBA-të, zhvillimi i kapaciteteve të FARSH dhe modernizimi.

Ministri Peleshi ndër të tjera vlerësoi rolin vendimtar të Komandës Supreme të Aleancës në materializimin e objektivave politike të NATO-s dhe mbi të gjitha punën e matur për përballjen me sfidat aktuale në kufijtë e Aleancës, pa shkëputur vëmendjen nga rajoni i Ballkanit. Ai theksoi rëndësinë e prezencës së trupave të NATO-s në lindje, Letoni dhe Bullgari dhe njëkohësisht në KFOR, Kosovë. NATO dhe SHBA-të, sipas ministrit Peleshi, duhet të promovojnë dhe investojnë me këmbëngulje në reformën e sektorit të Mbrojtjes dhe Sigurisë në Ballkanin Perëndimor.

Rëndësi të veçantë iu kushtua rolit të Shqipërisë, si një aleat i besueshëm dhe kontribuues aktiv për garantimin e paqes dhe sigurisë në rajon e më gjerë, por në të njëjtën kohë dhe pozicionit strategjik, që vendi ynë ka për mbështetjen e vazhdueshme logjistike në kufirin lindor të Aleancës. Në takim u vlerësua rëndësia që qeveria shqiptare i ka kushtuar zhvillimit të



infrastrukturës dhe kapaciteteve të porteve dhe ndërtimit të “Korridorit VIII”, si projekte thelbësore për aksesin e menjëhershëm të forcave të NATO-s në brendësi të Ballkanit deri në Detin e Zi. Ministri i Mbrojtjes shprehu gatishmërinë e vendit tonë për të ndërtuar

këtë infrastrukturë sipas standardeve të NATO-s dhe vendosjen e saj në dispozicion të Aleancës.

Komandanti Suprem i Aleancës për Europën, gjeneral Christopher G. Cavoli, njëkohësisht dhe komandanti i Komandës Amerikane për Europën,



shprehu mirënjohjen e tij për rolin e Shqipërisë si një aleat dinjitoz dhe tepër dinamik në NATO, kontributin e vendit tonë për Aleancën dhe vullnetin e shprehur në vazhdimësi. Gjeneral Cavoli vlerësoi rolin dhe profesionalizmin e ushtarakëve shqiptarë që shërbejnë

në komandat dhe misionet e NATO-s.

Gjatë aktivitetit, ministri i Mbrojtjes u takua edhe me personelin ushtarak shqiptar që shërben në SHAPE. Peleshi i falënderoi ata për punën e mirë dhe përfaqësimin dinjitoz në komandën kryesore të NATO-s.

Në Batalionin e Xhenios të Komandës Mbështetëse u zhvillua ceremonia e nisjes së Kontingjentit të 12-të EOD, i cili do të marrë pjesë në misionin e Prezencës së Përparuar të Përforcuar (Enhanced Forward Presence eFP) të NATO-s, si pjesë e grup - batalionit të udhëhequr nga forcat kanadeze të dislokuara në Letoni.

Në këtë ceremoni ishin të pranishëm komandanti i Komandës Mbështetëse, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia si dhe komandantët e reparteve.

Fjalën e hapjes e mbajti komandanti i Komandës Mbështetëse, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia, ku gjatë fjalës së tij theksoi vlerat dhe aftësitë e spikatura nga eksperiencat e mëparshme të këtij misioni dhe shprehu besimin se edhe ky angazhim do të përballohet me sukses, për t'i shërbyer rritjes ndërvepruese e bashkëpunuese sipas procedurave të NATO-s.

Rëndësia e këtij kontributi në shërbim të paqes së përbashkët përkrah aleatëve tanë të Aleancës dhe vijimësinë e tij nëpërmjet këtij kontingjenti, ka arritur një standard të lartë gjatë kontributit të tij në misionin e FP të NATO-s në Letoni.

Më tej ceremonia vazhdoi me dorëzimin e flamurit për kontingjentin e 12-të EOD.

Në fund ceremonia u mbyll me foton e përbashkët.



Në Batalionin e Xhenios u zhvillua ceremonia e nisjes së Kontingjentit të 12-të EOD në mision në Letoni

Në Qendrën e Arsimimit Profesional të Nënoficerëve u zhvillua ceremonia e certifikimit të kursantëve të Kursit 75 Fillestar të Nënoficerit. Në këtë ceremoni morën pjesë Komandanti i Qendrës së Arsimimit Profesional të Nënoficerëve, stafi i Komandantit, personel nga Dega e Administratës dhe Arsimimit, si dhe stafi instruktorë dhe mësimdhënës.



Në batalionin e Parë dhe të Tretë të Këmbësorisë, instruktorët më të mirë të këtyre reparteve, vijojnë për të disatin vit radhazi, zhvillimin me nivel të lartë të kursit të Stërvitjes Individuale të Avancuar (SIA).



Në Qendrën e Arsimimit Profesional të Nënoficerëve, u hap Kursi 53 Bazë i Nënoficerit. Kursi Bazë ka si qëllim përgatitjen e kursantëve, si drejtues në rol të komandantit të skuadrës në specialitetin përkatës dhe zgjat 8 javë.



SEEBRIG, vizitë vlerësuese në Forcën Tokësore

Një ekip i Brigadës së Evropës Juglindore (SEEBRIG), i kryesuar nga komandanti i kësaj njësie gjeneral brigade Evangelos Mitroutsikos, zhvilloi një vizitë vlerësuese në Forcën Tokësore (FT).

Fillimisht, ekipi u prit në një takim të veçantë nga zëvendëskomandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Ferdinand Dimo dhe Shtabi i Forcës Tokësore.

Në takimin me palën e SEEBRIG, gjeneral brigade Dimo, vlerësoi rolin që luan kjo brigade multinacionale në ruajtjen e paqes dhe të stabilitetit në Evropën Juglindore, ku vendi ynë përfaqësohet me oficerë në shtab si dhe me disa nënreparte të deklaruara si pjesë e saj.

Gjeneral brigade Mitroutsikos, falënderoi gjeneral brigade Dimon për pritjen e ngrohtë dhe vlerësoi me nota pozitive profesionalizmin e ushtarakëve shqiptarë, që janë pjesë e brigadës së SEEBRIG, duke shprehur besimin se gjatë vizitës vlerësuese, do të gjejë të njëjtin nivel përgatitje edhe tek efektivat e nënreparteve të deklaruara nga vendi ynë, si pjesë e Brigadës së Evropës Juglindore.

Më tej, takimi vijoi me një prezantim të mbajtur nga shefi i Degës së Planifikimit në Forcën Tokësore, kolonel Agim Shahu, ku ekipi i inspektionit u njoh me misionin, detyrat, dhe aktivitetet kryesore të Forcës Tokësore gjatë vitit 2022. Në një tjetër prezantim, për të pranishmit, kapiten Bekim Kuçana, komandanti i Kompanisë I të b2k dha një infor-



macion të detajuar mbi aktivitetin e nënrepartit që ai drejton, strukturë kjo e deklaruar si pjesë e SEEBRIG.

Vizita vijoi me inspektimin në terren të personelit të Kompanisë I të Batalionit të Dytë të Këmbësorisë si dhe me inspektimin e Kompanisë së Xhenios së Batalionit të Mbështetjes më Luftim, nënreparte këto të deklaruara si pjesë e SEEBRIG.

Në këto inspektime, ekipi i SEEBRIG, u fokusua në çështjet e personelit, organizimit/mbështetjes shëndetësore, operacioneve, komunikimit, xhenios etj. Gjatë vizitës vlerësuese të ekipit të SEEBRIG, efektivet e kompanisë I të b2k dhe ata të xhenios së bML, zhvilluan demonstrime nga programet e tyre stërvitore.

Vendi ynë është pjesë e SEEBRIG, prej shtatorit të vitit 1998.

Për shkak të intensitetit të reshjeve të ditëve të fundit dhe problematikave të shkaktuara në disa zona të veriut, Batalioni i Parë i Këmbësorisë u angazhua në Obot, Shkodër, për transportin e banorëve të zonës, si rrjedhojë e bllokimit të rrugëve nga reshjet e shiut.



Shkolla e Bashkuar, djepi i artit ushtarak



Prof. Asoc. Dr. Bernard Zotaj

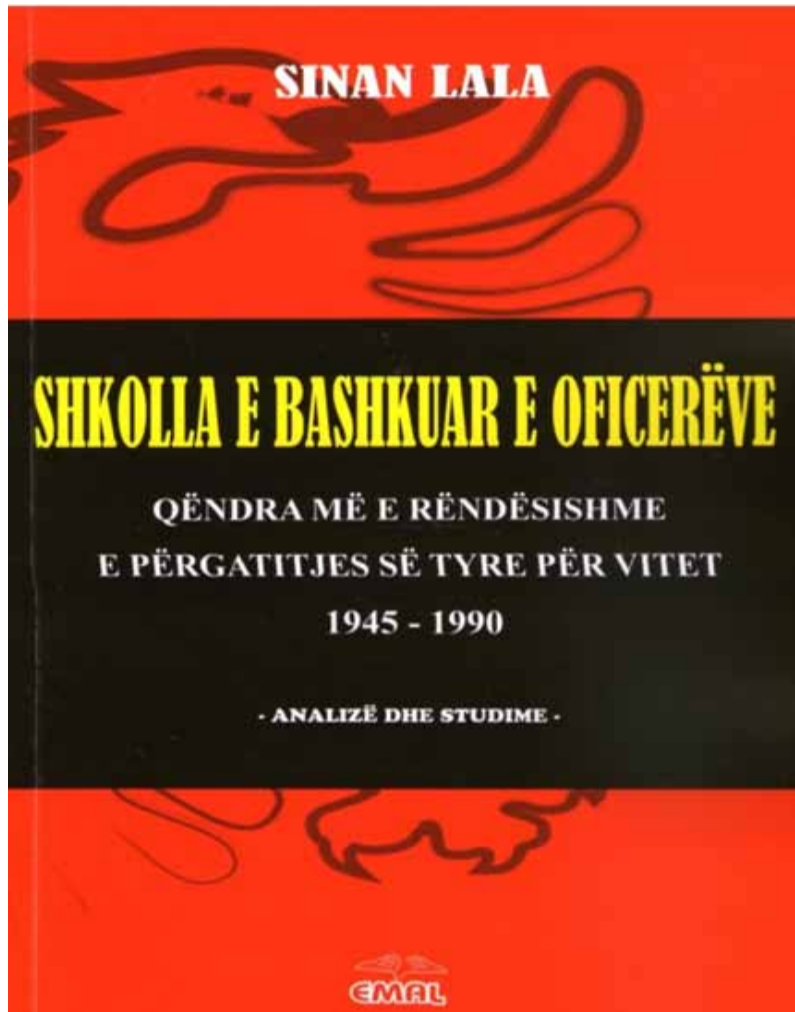
Si u krijua, u rrit dhe u zhvillua institucioni i arsimit ushtarak

Për institucionin arsimor ushtarak, Shkolla e Bashkuar e Oficerëve, është shkruar dhe do të shkruhet në vijimësi, pasi ajo ka ngelur në memorien e popullit shqiptar si shkolla që përgatiti, stërviti dhe edukoi kuadrot e Ushtrisë Popullore. Me një libër krejt të veçantë dhe të një stili të ri, na paraqitet autori, ish-ushtaraku Sinan Lala. Libri titullohet "Shkolla e Bashkuar e Oficerëve". Nuk është historia e shkollës, as rrugëtimi i saj disaveçar, por autori na sjell në vëmendje punën e madhe të bërë nga dekada në dekadë për mësimin, stërvitjet, edukimin, kalitjen në bankat e kësaj shkolle lavdiplotë dhe emërmadhe të oficerëve të rinj.

Kuadrot e dalë nga kjo shkollë në vite dhe jo pak, e kanë skalitur emrin e saj krahas institucioneve të tjera prestigjioze të arsimit shqiptar, i kanë dhënë një dinamikë dhe fuqi të re, për t'u treguar brezave për punën pasionante të bërë nga pedagogët, komanduesit dhe studentët e kësaj shkolle në vite të tërë. Nëpërmjet faqeve të librit, autori na ka sjellë gjallërinë, pasionin, vullnetin, dëshirën dhe përpjekjet e studentëve ushtarakë për të mësuar, stërvitur dhe edukuar. Qëllimi final, vetëm për t'u bërë oficerë të denjë për Atdheun. Studentët së bashku me pedagogët e kuadrot e shkollës në vite bënë sakrificë, derdhën mund e djersë, për t'u përgatitur denjësisht në kryerjen e detyrës dhe të misionit të lavdishëm, mbrojtjen e Atdheut.

Autori e ka ndërmarrë shkrimin e këtij libri, pasi fatkeqësisht, institucionet e shtetit dhe ato ushtarake e kanë mohuar punën, mësimin, kontributin dhe përgatitjen e kuadrove të kësaj shkolle, madje e përçmojnë atë. Autori, duke qenë një nga pjesëmarrësit në vite në Shkollën e Bashkuar, shkroi për të treguar si u krijua, u rrit dhe u zhvillua ky institucion që me të drejtë u bë qendra më e rëndësishme e arsimit ushtarak shqiptar.

Nga kjo shkollë dolën mjaft kuadro të zotë, të cilët, "vërtet nuk bënë luftë", argument që përdoret rëndom për të ulur vlerat e shkollës dhe të vetë ushtrisë shqiptare, por e larguan luftën me përgatitjen dhe gatishmërinë e tyre, duke ndenjur roje të Atdheut natë e ditë. Luftën e ndienin më së pari ushtarakët. Ata shikonin nga vendi i tyre i shërbimit, në mbrojtje të kufijve të Atdheut, "kërcitjen e dhëmbëve" nga fqinjët grabitqarë, ndjenin urrejtjen, egërsinë, pabesinë, por dhe forcën e tyre. Po ashtu edhe kërcënimin e



blloqeve ushtarake, siç thonë ata vetë, shigjetat i kishin drejtuar edhe nga Shqipëria e vogël dhe në rrethana të caktuara mund ta godisnin atë. A nuk është ky një kontribut i madh i dhënë nga ushtaraku shqiptar në vite, të cilët u përgatitën dhe u mësuan me të rejtat e shkencës ushtarake në auditorët e Shkollës së Bashkuar!

Autori kishte si qëllim në librin e tij për të pasqyruar punën e bërë në vite nga kjo shkollë, që përgatiti oficerë të specialiteteve të ndryshëm. Sinan Lala shkruar me konsideratë dhe me respekt për punën dhe përpjekjet e studentëve dhe edukatorëve, pedagogëve dhe komanduesve, duke pasqyruar me vërtetësi përkushtimin e tyre në realizimin me cilësi dhe kualitet të lartë edukimin dhe përgatitjen profesionale të oficerit të ardhshëm. Ai me shqetësim dhe ndjenjë shprehet që pas "çdo fjale të shkruar thjeshtë, janë ëndrrat, dëshirat, përpjekjet dhe vështirësitë e të rinjve që studiuan, të pedagogëve e komanduesve që i dhanë jetë institucionit arsimor ushtarak".

Pasqyrim i punës mësimore edukative i realizuar

Libri synon për një pasqyrim të punës mësimore edukative të realizuar në Shkollën e Bashkuar në vitet 1945-1990. Autori në përgatitjen e librit është mbështetur në planet mësimore që gjenden në dokumente shtetërore, në shkrime dhe botime të ndryshme të bëra gjatë kësaj periudhe nga ushtarakë e ish-ushtarakë, por, dhe më kryesorja

se ai ka qenë për një kohë të gjatë në këtë institucion si student, komandues, mësimdhënës dhe instruktor për ndjekjen e procesit të mësimin. Libri "Shkolla e Bashkuar e Oficerëve" ka një strukturë të thjeshtë në ndërtim, por që është tërheqës në lexim, pasi përshkruhet rrjedhshëm tërë ecuria dhe dinamika e zhvillimit të shkollës si një qendër e rëndësishme e arsimit ushtarak shqiptar, që gjithmonë ishte në kërkim të së resë. Libri fillon me një hyrje që tregon misionin për të cilin shkruhet ky libër. Më pas zë vend një histori e arsimit ushtarak dhe krijimi i Shkollës së Bashkuar në vitet e zjarra të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare.

Me shumë qartësi, autori përshkruan periudhat e zhvillimit të shkollës, përmbajtjen dhe organizimin e procesit të mësimin, synimet e edukimit për formimin e oficerëve etj. Një vend nderi zë dhe trajtimi i shkollës si qendër e rëndësishme kulturore, artistike e sportive, për të vijuar me strukturën e drejtimit të procesit mësimor dhe një apel të pjesës më të madhe të kuadrove, pedagogëve, komanduesve, katedrave dhe të fakulteteve të shkollës ushtarake në vite.

Për ta përmbyllur librin, autori ka nxjerrë disa përfundime që evokojnë atë periudhë që, sipas tij, ishte plot përkushtim, për t'u përgatitur për mbrojtjen e Atdheut, nga të rinjtë dhe veçanërisht ata që studionin në shkollën ushtarake. Ata e donin atë dhe bënë çdo gjë për ta lartësuar, si gjatë periudhës së studimeve, por dhe kur dolën në jetë,

Kuadrot e dalë nga kjo shkollë në vite dhe jo pak, e kanë skalitur emrin e saj krahas institucioneve të tjera prestigjioze të arsimit shqiptar, i kanë dhënë një dinamikë dhe fuqi të re, për t'u treguar brezave për punën pasionante të bërë nga pedagogët, komanduesit dhe studentët e kësaj shkolle në vite të tërë.

duke shërbyer në çdo cep të Atdheut me dashuri dhe përgjegjësi shumë të madhe. Dhe e justifikuan detyrën e ngarkuar para popullit, familjeve dhe Atdheut të tyre. Ish-ushtaraku Sinan Lala, me librin e tij jep konsideratë për përkushtimin e kuadrove dhe të pedagogëve që bënë ç' ishte e mundur për edukimin, përgatitjen dhe zhvillimin e mësimin me cilësinë e kërkesave të kohës, duke nxjerrë oficerë të formuar dhe të përgatitur për të përballuar vështirësitë e jetës ushtarake dhe sidomos atë të një lufte të mundshme.

Shkurt për pedagogun Sinan Lala

Sinan Hasan Lala ka lindur, më 23 korrik 1949, në Kameras të Durrësit. Pasi kreu shkollën 7-vjeçare në vendlindje, shkoi për të vazhduar Politeknikumin "7 Nëntori" në Tiranë, të cilin e përfundoi në vitin 1967. Më pas arsimimi i Sinanit ka qenë i vështirë dhe me pengesa, jo të panjohura për kohën. Ai u "persekutua" jo si i persekutuar. I jepet e drejta për të vazhduar studimet në Fakultetin e Inxhinierisë Mekanike dhe disa ditë para fillimit të studimeve i hiqet ajo "për shkurtim" plani. Planëzohet dhe fillon studimet natën po në atë fakultet dhe pas tre muajsh i ndërpriten studimet për të kryer shërbimin e detyrueshëm ushtarak. Pas tre vjetësh shërbim ushtarak titullohet oficer, më 1 janar 1972. Po këtë vit dërgohet për të vazhduar studimet në Shkollën e Bashkuar të Oficerëve. I përfundon ato në vitin 1974, dhe

për rezultatet e arritura vlerësohet dhe mbahet në shkollë, ku kryen detyra të ndryshme komanduese, në sektorin e edukimit, atë politik pa u shkëputur asnjëherë nga mësimdhënia. Në vitet 1977-1979 përfundon edhe Shkollën e Partisë dhe më pas Specializimin Pasuniversitar për pedagogji e Psikologji. Shlyen provimet e Kualifikimit Pasuniversitar në fushën e pedagogjisë. Nga viti 1979 deri në korrik të vitit 1992, ka dhënë mësim si pedagog i jashtëm në lëndë të ndryshme, i atashuar në katedrën e lëndëve shoqërore.

Në vitin 1993, në kuadrin e "reformës" në ushtri, lirohet dhe del oficer në rezervë, kur ushtria kishte nevojë për mendje të hapura. Ai i kishte mundësitë të kontribuonte më tej për ecjen e saj me bazën e kërkesave që shtroheshin për kohën, pasi kishte një përvojë të gjatë dhe të frytshme të punës në procesin mësimor e ushtarak. Megjithatë Sinan Lala i mbijetoi kohës së përballjes së kuadrove të kësaj shkolle dhe kontribuoi në jetën e përditshme me shembullin dhe qëndrimin e tij, korrekt ndaj shoqërisë dhe familjes. Gjatë kësaj periudhe ai shkroi librin me kujtime dhe meditime "Mbi dallgët e jetës".

Me librin "Shkolla e Bashkuar e Oficerëve", autori Sinan Lala përshkruan me mjaft korrektësi dhe shembuj punën e madhe që bëhej në procesin mësimor në shkollë, duke treguar tërë rrugëtimin e edukimit dhe të përgatitjes së kuadrit ushtarak shqiptar. E veçanta e këtij libri është se autori ka sjellë në vëmendje punën kolosale të bërë në shkollë për përgatitjen, mësimin, stërvitjet, edukimin dhe kalitjen e studentit ushtarak, me të gjitha kërkesat që shtronte koha. Libri është një monument për të gjithë atë punë kolosale për të formuar kuadrin e ardhshëm të ushtarak dhe që autori ia ka dalë me sukses.

Libri është dhe një dokument autentik i veçantë për të treguar këtë periudhë të lavdishme, për shkollën dhe punën që bëhej aty për formimin e studentëve, për edukimin e tyre me ndjenjë dhe lartë të atdeshdashurisë dhe me cilësitë e duhura psikologjike, tekniko-ushtarake e fizike për mbrojtje të atdheut. Ai është një pasqyrim i saktë i vlerave të kohës dhe i përpjekjeve të gjithanshme të bëra për të lartësuar emrin e studentit ushtarak, të oficerit të ushtrisë dhe të vetë Shkollës së Bashkuar, që për vite me radhë është quajtur Shkolla e Lartë e Bashkuar e Oficerëve "Enver Hoxha". Nderim pa fund kësaj qendre të rëndësishme të përgatitjes së kuadrove të ushtrisë shqiptare në vite.



ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Ku ishëm, ku jemi, ku po shkojmë?

Cila është marrëdhënia e shqiptarëve me vetveten?

A e njohin?

Sa ka ndikuar e kaluara në të ardhmen e mbyllur të qytetarëve shqiptarë?

Të jesh i revoltuar, sot nuk është diçka e mbrapshtë apo diçka e keqe. Koha kur jetojmë ka nevojë për revoltën.

Në kohën e shkeljes së të drejtave të njeriut dhe të lirisë, vetëm revolta dhe gjendja e njeriut në revoltë të përherëshme mund ta shpëtojë njerëzimin, mund të shpëtojë një shoqëri, duke sjellë ndryshimin dhe progresin e vazhdueshëm të saj. Dhe kjo është universale, për gjithë shoqërinë njerëzore, për të gjitha sistemet, pasi nuk është fjala vetëm për revoltën ndaj diktaturave, por dhe për demokracitë e reja, ku demokracia për t'u afirmuar çdo ditë, ka nevojë dhe për revoltën, që kërkon gjithnjë ndryshimin dhe përsosjen e sistemit demokratik.

Pa dyshim që brenda popujve ka dallime nga individ në individ, psikologji individësh, ndryshime individuale, motive të gjendje shpirtërore të ndryshme, aftësi a bindje që ndryshojnë nga njeri individ tek tjetri, qëndrime krejt të ndryshme karshi politikës, jetës, fesë, ideologjive etj.

Por ka edhe paragjykimet e diskriminimeve tepër dalluese për të tjerët brenda psikologjive kombëtare, ka racizëm e diskriminim që i bashkon siç bashkon dikur jo pak njerëz në SHBA në raport me racat e tjera.

Edhe brenda të njëjtës familje ka dallime e njësi.

Brezat e rinj karshi të vjetërve, emigrantët e rinj dhe përfaqimi syresh i tipareve kombëtare të vendit ku janë, të folurit, konsideratat, mentaliteti, ndryshimi i tyre në varësi të vendit ku rrojnë e rriten, flet gjithashtu për huazim a marrje të tipareve të psikologjisë kombëtare të atij vendi ku jeton dhe humbje të një pjese të atyre tipareve që karakterizojnë popullin të cilit i takojnë prindërit tuaj.

Por sot krahas dallimeve të psikologjive kombëtare ka edhe tendencë për kozmopolitizëm, afrim psikologjik kombëtar tek njëra-tjetra, në një lloj psikologjie ndërnacionale që i kundërvihet gjithnjë e më shumë psikologjive nacionale.

Askush s'mund të jetojë pa një histori, pa një tregim dhe pa një synim: nga vijnë, ku jemi dhe ku po shkojmë? Ky është fakt empirik.

Është momenti i fundit, të fillojmë të përsiasim seriozisht për pyetjen: ku duam të shkojmë?

Kërkimi i së vërtetës është zbehur dhe tani shoqërinë tonë e ka mposhtur indiferentizmi dhe kaosi. Kur them kaosi, e kam fjalën sidomos të ai politik. Ekziston një kategori e qytetarëve, janë indiferentë në çdo proces jetik në vend, dhe këtu mund të përfshihet një pjesë e rëndësishme, e cila mendon se asgjëja varet nga ne. Kjo teori s'përkon me mendësinë perëndimore, e cila synon përsosmërinë, dhe këtë e kërkon



nëpërmjet vetëdijesimit dhe kërkimit me ngulm të vërtetës; kësajsoj edhe besimit se e mira dhe e keqja varen pikërisht nga ne.

Në këtë mënyrë, ata që zgjedhin indiferentizmin si strehë, vegjetojnë, pa u bërë aksionare në shtet-ndërtim. Kjo kategori vetëkënaqet me pak. Si e tillë, krijon ishullthin e rrethuar me gjemba. Në mesin e kësaj kategorie, gjejmë sidomos persona nga bota akademike dhe aty-këtu filiza që kanë mbetur pa u zhvilluar nën hijen e ideologjive politike e partiake.

E meqë kërkimi i së vërtetës është zbehur, atëherë mbi shoqërinë tonë molspsja, apatia, dredhia...

Ndërkohë që një mjegull e zezë vërtetë anktshëm mbi të ardhmen e këtij vendi, sytë e popullit janë drejtuar e fokusuar te politika, nga e cila presin ndryshime.

Përvoja jonë, por edhe ajo universale, kanë dëshmuar me argumente bindëse: asnjë shoqëri s'mund të jetojë pa disa të vërteta dhe postulate thelbësore, mbi të cilat ndërtohet humanizmi i domosdoshëm që ruan dhe garanton kohezionin e brendshëm.

Meqë asgjë s'është rastësore, atëherë është koha të pyesim: çfarë na pengon të ecim krah për krah me popujt e qytetëruar?

Unë mendoj se, ndër të tjera, na mungon aftësia, guximi dhe vullneti që të ballafaqohemi me vetveten. Thënë ndryshe: frika nga e vërteta. Kjo është pika nevralgjike, ku janë ngatërruar punët tona. Ndaj, si gjithëherë, duhet dikush tjetër të na e përplasë këtë në fytyrë dhe ne të zgjohemi nga kllapia.

Është koha të rritemi!

Afërsisht para një shekulli, kumbonte e pabesueshme klithma e eruditit Faik Konica, kur thoshte armiku i shqiptarëve është vetvetja.

Nga perspektiva e sotme, tingëllon profetike dhe fatale. Si erudit, ai e qëmtonte realitetin deri në imtësi, dhe në të njëjtën kohë, kërkonte nga elita e kohës, të ballafaqohesh me vetveten dhe të vërtetën. Ai ishte i bindur se plagët e trashëguara, zinxhirët e mendjes, duhej të hiqeshin. E bashkë me ta, një zinxhir vesesh e cenesh, si: shpirtngushtësia, cektësia, gjykimi për

çdo gjë dhe çdoherë; paaftësia për të sakrifikuar për ideale të larta, etj. Një ballafaqim i tillë me vetveten nuk ndodhi as në të kaluarën, s'ndodh as sot, ndonëse Shqipëria e kohës së Konicës, kishte një elitë mjaft të përgjegjshme dhe të ndërgjegjshme, fryte e së cilës, në fushën e dijes, kulturës dhe publicistikës, janë të admirueshme.

E tashmja jonë?

Fëmija është i paprekur në potencialin e plotë të vlerave dhe virtyteve njerëzore, si pafajësia, besimi, dashuria, dhembshuria dhe kreativiteti. Në fëmijëri, për një kohë shumë të shkurtër, njerëzit janë në një gjendje të pastër, pothuajse shenjtërie.

Por fëmijët janë të rrezikuar, të pambrojtur dhe të varur nga ndershmëria jonë. Dhe duket se të rriturit janë të prirur ta tradhetojnë atë besim. Në vitet gjashtëdhjetë, shumë kohë para se masmedia të përmendte abuzimin me fëmijët, tekta hulumtoja në këtë temë, pashë fotografitë e mjekësisë ligjore të organeve të fëmijëve të vdekur, të brishtë, të dobët, të thyer dhe të deformuar; të torturuar për vdekje – shpesh nga të afërmit e tyre. Për fat të keq këta janë të rriturit që s'ndojnë botën dhe bëjnë ligjet dhe të gjithë fëmijët duhet të kalojnë përmes programit të demoular të quajtur edukim.

Pasi të kalojnë në ato filtra, fëmijët zakonisht janë të thyer dhe magjia e tyre është zhdukur.

Tashmë janë gati për të qenë qytetarë, ushtarë, nëpunës, psikiatër, politikanë, bankierë, agjentë të fshehtë, prostituta dhe të tjera gjëra të përdorshme.

Dhe unë përpiqem ta shoh botën përmes syve të fëmijëve dhe të marr anën e tyre.

Një agim i ri!

Në mëngjes, në një bar pranë shtëpisë sime, sapo hyra, mu tek qoshja pranë derës kryesore pashë, jo me pak habi, një adoleshente, e cila ishte duke pirë birrë të shoqëruar me cigare.

Nuk e di, po një dridhmë e pushtoi gjithë trupin tim, në atë çast mendova fëmijën tim dhe mendja më shkoi tek nëna e kësaj vajze...

A shkon kjo adoleshente në shkollë, a ka dëshira, ëndrra, hobi, a i mjafton

dashuria prindërore apo?...

Kështu, pas asaj që pashë në momentet e para të fillimit të ditës, vendosa të eci disa minuta më këmbë, por jo të vëzhgoja më se çfarë ndodhte përreth, jo, desha të ecja me sytë në trotuar për të 'tretur' njëherë nëse mundja atë që sapo pashë në barin pranë shtëpisë sime nëse do të mundja...

Kur edhe disa hapa dhe do të mbërrija tek ura e madhe e Lanës, më ra në sy diçka që në atdheun tonë nuk e shohim shpesh: Një vajzë e gjatë me një veshje që i mbulonte krejt trupin e saj hollak, bluzë të linjtë të bollshme me mëngë të gjata dhe një fund të linjtë deri në fund të këmbëve, kishte mbathur një palë sandale të sheshta me dy rripa të kryqëzuar mbi kurrizin e këmbës, ndërsa krahëqafë kishte një çantë të thjeshtë, që me siguri brenda saj kishte ndonjë libër o bllok shënimesh, lapsa për të shkruar. Kjo përshtypje mu krijua ngaqë fytyra e saj e bardhë ishte 'ujë e sapun'.

E pak më tej, një grup vajzash, veshur me bluza që nuk arrinin poshtë fund-shpinës së tyre dhe pantallona më shumë se sa të ngushta, gati në një mosbindje të dukshme të qarkullimit të gjakut, me çanta elegante, dhe me pasthurma gati ulëritëse të qeshurash, shihnin gati me përçmim vajzën që më pas kuptova që nuk ishte nga këto vise.

Çfarë po ndodh me të tashmen tonë?!

Kafenetë shqiptare, sidomos në kryeqytet, janë të mbushura plot me të rinj në çdo ditë të javës.

Shumica e tyre janë femra dhe i përkasin grupmoshës më të re (14-17 vjeç).

Sipas sondazheve të FONDACIONIT "FRIEDRICH EBERT" një ndër katër të rinj, nga grupi më mundësitë më të ulëta ekonomike, thotë se nuk shkon kurrë në kafene ose lokale. Vetëm një e treta e të rinjve shpenzon rregullisht kohë të lirë duke lexuar libra, 19 për qind e bëjnë këtë vetëm me raste.

Marrja me aktivitete krijuese, veçanërisht në fushën e artit, vlerësohet gjithnjë e më shumë në Botë si aftësi e domosdoshme për angazhimin e ardhshëm profesional të individëve.

Megjithatë, gjysma e të rinjve shqiptarë nuk merret kurrë me veprimtari krijuese, kurse 17 për qind e tyre e bëjnë këtë rrallë. Rreth 12 për qind e të rinjve e bëjnë këtë me raste.

Të rinjtë shqiptarë kalojnë një kohë mbresëlënëse online, rreth 3.9 orë në ditë. Për meshkujt kjo kohë është dhe pak më e madhe tek 4.1 orë në ditë. Ky trend është në një rritje të vazhdueshme nga 3.2 orë të shpenzuara online.

Sasia e kohës e shpenzuar online dikton shumë elemente të jetës së të rinjve pasi ata e përdorin internetin për shumë qëllime. Përdorimet më të shpeshta të Internetit janë: Rrjetet sociale (87 për qind e përdorin shumë shpesh për këtë qëllim); komunikimi përmes platformave falas si Skype/Viber (85 për qind i përdorin shumë shpesh), dëgjimi i muzikës (70 për qind) dhe ndarja e fotove dhe videove me të tjerët (67 për qind). Këto ndiqen nga shkarkimi i filmave (49 për qind); marrja e informacionit të duhur për detrat dhe projektet e shkollës (48 për qind) dhe lojërat online (38 për qind). Përdorimet utilitare të internetit janë të rralla dhe jo fort të njohura nga të rinjtë: shopping online dhe veprimtari bankare online janë në shifrat e ulëta 5-10 për qind, madje, dhe e-maili, si formë më serioze komunikimi, përdoret vetëm nga 25 për qind. Të rinjtë janë në përgjithësi shumë më optimistë për të ardhmen e tyre, por mjaft skeptikë për të ardhmen e shoqërisë shqiptare. Shqetësimet dhe frikërat kryesore të të rinjve shqiptarë janë: të jesh i varfër dhe i papunë. Të rinjtë kanë besim të familjet e tyre, por, pothuajse nuk besojnë te askush tjetër. Brezi i ri në Shqipëri po tregon gjithnjë e më shumë shenja të pranimit dhe të tolerimit të praktikave jologjore dhe jo legjitime, sidomos, për të zgjidhur probleme personale dhe për të gjetur një punë.

Për shumë të rinj në Shqipëri ka më shumë rëndësi të duken bukur dhe të vishen firmato, se sa të angazhohen në çështje sociale apo politike. Niveli i çdo forme besimi jashtë bërthamës familjare është pothuajse zero.

Të rinjtë e shohin të ardhmen e tyre personale shumë më me optimizëm se sa të ardhmen kolektive të shoqërisë.

E ardhmja realitet apo utopi?

Angazhimi në çështje sociale, duke filluar nga forma më e thjeshtë si vullnetarizmi, duhen mësuar dhe inkurajuar në ato platforma dhe mjedise, ku ka më shumë shanse të ketë sukses, siç janë shkollat.

Meritokracia duhet të jetë elementi bazë i vlerës në Shqipëri, sepse është më e vështirë të mësohet, nëse nuk praktikohet gjerësisht nga institucionet.

Forcimi dhe zbatimi institucionalisht i meritokracisë të shndërrohet në model për të rinjtë që ankohen, por nuk kanë dëshirë të angazhohen për ndryshim, dhe që mund të shndërrohen në qytetarë të ardhshëm pasivë.

Këto janë rreziqet reale dhe madhore për demokracinë dhe zhvillimin e një vendi si Shqipëria, e cila ende duhet të përmballë një trancizion të vështirë, atë social - kulturor dhe padiskutim politik-ekonomik.

NATO MIRATON BUXHETET E VITIT 2023

Përshtati: MIMOZA GOLIKJA

Aleatët ranë dakord për buxhetet civile dhe ushtarake të NATO-s për vitin 2023 në një takim të Këshillit të Atlantikut të Veriut, të mërkurën, më 14 dhjetor 2022. Buxheti civil është vendosur në 370.8 milionë euro dhe buxheti ushtarak është vendosur në 1.96 miliardë euro, që përfaqëson një rritje përkatësisht 27.8% dhe 25.8% gjatë vitit 2022.

Sekretari i Përgjithshëm, Jens Stoltenberg tha se mirëpret fuqimisht marrëveshjen e buxheteve civile dhe ushtarake të NATO-s për vitin 2023. "Kjo është një shprehje konkrete e nivelit më të lartë të ambicive të vendosura nga krerët e shteteve dhe qeverive aleate në Samitin tonë transformues të Madridit në qershor. Ne duhet të vazhdojmë të investojmë më shumë dhe më mirë së bashku në NATO. Vetëm Amerika e Veriut dhe Evropa, duke punuar së bashku në një NATO të fortë, mund të mbajnë një miliard njerëz tanë të sigurt në një botë më të rrezikshme."

Në Samitin e Madridit në qershor, aleatët ranë dakord të investojnë më shumë së bashku në Aleancë, duke reflektuar nevojën për t'u përgjigjur një mjedisi të degraduar të sigurisë të shkaktuar nga lufta e agresionit të Rusisë kundër Ukrainës. Në Konceptin e ri Strategjik të NATO-s, aleatët ranë dakord se investimi në NATO është mënyra më e mirë për të siguruar lidhjen e qëndrueshme midis aleatëve evropianë dhe të Amerikës së Veriut, duke kontribuar në paqen dhe stabilitetin global. Ata gjithashtu ranë dakord të sigurojnë që vendimet politike të kenë burime adekuate.

Buxheti civil siguron fonde për personelin, kostot operative dhe shpenzimet e programit të Shtabit të NATO-s dhe të Stafit të saj Ndërkombëtar. Ndërsa buxheti ushtarak mbulon kostot operative të shtabit të Strukturës së Komandës së NATO-s, misioneve dhe operacioneve në mbarë botën. Elementi i tretë kryesor i përbashkët i financuar i NATO-s është Programi i Investimeve të Sigurisë së NATO-s (NSIP), i cili mbulon investimet kryesore të ndërtimit dhe të sistemit të komandës dhe kontrollit. Tavani i vitit 2023 për SKIP është 1 miliard euro, që përfaqëson një rritje prej 26.6% krahasuar me vitin 2022. Kurse financimi i përbashkët nga ana e tij demonstroi solidaritetin e aleatëve dhe u mundëson anëtarëve të NATO-s të trajtojnë në mënyrë më efektive sfidat e përbashkëta të sigurisë. NATO është e përkushtuar të ofrojë siguri në një mënyrë efektive, transparente dhe financiarisht të përgjegjshme.

Cilat janë fondet dhe si financohet NATO për buxhetin e saj

NATO sigurohet përmes kontributeve direkte dhe indirekte të anëtarëve të saj. Fondet e përbashkëta të NATO-s janë kontribute të drejtpërdrejta në buxhetet kolektive, aftësitë dhe programet, të cilat barazohen me vetëm 0.3% të shpenzimeve totale të mbrojtjes aleate (afërsisht 2.5 miliardë euro në vit deri në vitin 2022) për të zhvilluar aftësitë dhe për të drejtuar tërësinë e Organizatës dhe komandat e saj ushtarake, aftësitë dhe infrastrukturën. Financimi indirekt i NATO-s ndodh kur Këshilli i Atlantikut të Veriut, organi më i lartë vendimmarrës politik i NATO-s, vendos njëzëri të angazhohet në një operacion ose mision, nuk ka asnjë detyrim për secilin anëtar që të kontribuojë, përveç nëse bëhet fjalë për një operacion të mbrojtjes kolektive të Nenit 5, rast në të cilin pritishtëritë janë të ndryshme. Në të gjitha rastet, NATO (si një organizatë) nuk ka forcat e veta të armatosura, kështu që aleatët angazhojnë trupa dhe pajisje. Kontributet ndryshojnë në formë dhe

Aleatët investojnë më shumë dhe më mirë së bashku



shkallë nga, për shembull, disa ushtarë në mijëra trupa, dhe nga automjetet e blinduara, anijet detare ose helikopterët në të gjitha format e pajisjeve ose mbështetjes, mjekësore ose të tjera. Këto kontribute ofrohen nga aleatë individualë dhe janë marrë nga aftësia e tyre e përgjithshme e mbrojtjes për të formuar një aftësi të kombinuar të Aleancës, ku secili mbulon kostot që lidhen me dislokimet e tyre. Udhëzuesi i investimeve në mbrojtje prej 2% filloi në vitin 2006, kur ministrat e Mbrojtjes të NATO-s ranë dakord të angazhonin një minimum prej 2% të Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB) për shpenzimet e mbrojtjes për të vazhduar të sigurojnë gatishmërinë ushtarake të Aleancës. Ky udhëzues shërben gjithashtu si një tregues i vullnetit politik të një vendi për të kontribuar në përpjekjet e përbashkëta mbrojtëse të NATO-s, pasi kapaciteti mbrojtës i secilit anëtar ka një ndikim në perceptimin e përgjithshëm të besueshmërisë së Aleancës si një organizatë politiko-ushtarake. Financimi i kombinuar i aleatëve, matur në GDP, është pothuajse i barabartë me atë të SHBA-ve. Megjithatë, aleatët shpenzojnë së bashku më pak se gjysmën e asaj që SHBA-ja shpenzon për mbrojtje. Ky çekuilibër ka qenë konstant, me variacione, gjatë gjithë historisë së Aleancës dhe më shumë që nga ngjarjet tragjike të 11 shtatorit 2001, pas së cilës SHBA-të rritën ndjeshëm shpenzimet e mbrojtjes. Vëllimi i shpenzimeve të mbrojtjes amerikane përfaqëson afërsisht dy të tretat e shpenzimeve të mbrojtjes të Aleancës në tërësi. Megjithatë, kjo nuk është shuma që SHBA-të kontribuojnë në drejtimin operacional të NATO-s, e cila ndahet me të gjithë aleatët sipas parimit të financimit të përbashkët. Për më tepër, shpenzimet e mbrojtjes amerikane mbulojnë edhe angazhimet jashtë zonës euroatlantike. Aleanca mbështetet në SHBA për ofrimin e disa aftësive thelbësore, për shembull, në lidhje me inteligjencën, mbikëqyrjen dhe zbulimin; furnizimi me karburant ajër-ajër; mbrojtja nga raketat balistike; dhe lufta elektronike ajrore. Franca, Gjermania dhe Mbretëria e Bashkuar së bashku përfaqësojnë afërsisht 50% të shpenzimeve të mbrojtjes të aleatëve përveç SHBA-së. Në Samitin e Uellsit në vitin 2014, në përgjigje të aneksimit të paligjshëm të Krimesë nga Rusia dhe trazirave në Lindjen e Mesme, liderët e NATO-s ranë dakord të ndryshojnë trendin e rënies së buxheteve të mbrojtjes dhe vendosën që aleatët që përmbushin aktualisht udhëzimin 2% për shpenzimet e mbrojtjes dhe do të synojnë të vazhdojnë ta bëjnë këtë, duke ndaluar çdo rënie me synimin për të rritur shpenzimet e mbrojtjes në terma

realë me rritjen e PBB-së dhe të lëvizin drejt udhëzimit 2% brenda një dekade për të përmbushur objektivat e tyre të aftësisë së NATO-s dhe për të plotësuar mangësitë e aftësive të NATO-s. Udhëzuesi 2% i PBB-së mbetet një tregues i rëndësishëm i vendosmërisë politike të aleatëve për t'i kushtuar mbrojtjes një nivel të konsiderueshëm të burimeve. Viti 2022 është viti i tetë radhazi i rritjes së shpenzimeve të mbrojtjes në të gjithë aleatët evropianë dhe në Kanada, duke arritur në një rritje prej 1.2% në terma realë krahasuar me 2021. Premtimi i Investimeve në Mbrojtjes i miratuar në vitin 2014 u bën thirrje aleatëve që të përmbushin udhëzimin prej 2% të PBB-së për shpenzimet e mbrojtjes dhe 20% të shpenzimeve vjetore të mbrojtjes për pajisjet kryesore të reja deri në vitin 2024.

Buxhetet e NATO-s dhe udhëzimet kryesore

Buxhetet e mbrojtjes kombëtare mbulojnë në thelb tre kategori shpenzimesh, shpenzimet e personelit dhe pensionet; hulumtimin, zhvillimin dhe prokurimin e pajisjeve mbrojtëse; dhe operacionet, ushtrimet dhe mirëmbajtjen. Alokimi i buxhetit është një vendim kombëtar, sovran, por aleatët e NATO-s kanë rënë dakord që të paktën 20% e shpenzimeve të mbrojtjes duhet t'i kushtohen shpenzimeve kryesore të pajisjeve, duke përfshirë kërkimin dhe zhvillimin shoqëruar, të perceptuar si një tregues vendimtar për shkallën dhe ritmin e modernizimit. Në Samitin e Uellsit, në 2014, Udhëheqësit e NATO-s ranë dakord që brenda një dekade aleatët që po shpenzojnë më pak se 20% të shpenzimeve të tyre vjetore të mbrojtjes, për pajisjet kryesore, do të synojnë të rrisin investimet e tyre vjetore në 20% ose më shumë të shpenzimeve totale të mbrojtjes. Në vitin 2022, 23 nga 30 aleatët e përmbushën këtë udhëzim dhe 24 aleatë shpenzuan më shumë në terma realë për pajisjet kryesore sesa në 2021. Të gjithë aleatët do të sigurojnë gjithashtu që forcat e tyre të përmbushin udhëzimet e miratuara nga NATO për vendosjen dhe qëndrueshmërinë dhe metrika të tjera të dakorduara të prodhimit dhe ata do të kujdesen që forcat e tyre të armatosura të mund të veprojnë së bashku në mënyrë efektive, duke përfshirë zbatimin e standardeve dhe doktrinave të dakorduara të NATO-s.

NATO ka buxhete dhe programe vjetore me vlerë rreth 2.5 miliardë euro, të cilat, ndër të tjera, mbështesin strukturën e përhershme të komandës ushtarake, operacionet dhe misionet e saj aktuale, dhe ofrojnë infrastrukturën thelbësore ushtarake. Kjo përfaqëson

0.3% të shpenzimeve totale të mbrojtjes aleate. Ky financim i drejtpërdrejtë vjen kryesisht në dy forma: financim i zakonshëm dhe financim i përbashkët. Ai gjithashtu mund të vijë në formën e fondeve të mirëbesimit, kontributeve në natyrë, marrëveshjeve ad hoc të ndarjes dhe donacioneve. Që nga themelimi i NATO-s, financimi i përbashkët ka luajtur një rol strategjik në mbështetjen e objektivave, prioritetëve dhe detyrave kryesore të Aleancës. Aleatët bashkojnë burimet e tyre kolektive për të siguruar dhe ofruar programe dhe aftësi kyçe të NATO-s. Kriteret për financimin e përbashkët rishikohen rregullisht dhe përshtaten për të vazhduar me objektivat dhe nevojat politiko-ushtarake të NATO-s në zhvillim. Marrëveshjet e përbashkëta të financimit zbatohen për buxhetet civile dhe ushtarake të NATO-s dhe Programin e Investimeve të Sigurisë së NATO-s (NSIP). Kontributet e financimit të përbashkët të aleatëve për NATO-n vendosen duke përdorur një formulë të rënë dakord për ndarjen e kostove që rrjedh nga të ardhurat kombëtare bruto të vendeve anëtare të NATO-s.

Buxheti civil mbështet konsultimin dhe vendimmarrjen e aleatëve. Ai siguron fonde për shpenzimet e personelit, kostot operative dhe shpenzimet kapitale dhe programe të Shtabit Ndërkombëtar në Shtabin e NATO-s në Belgjikë. Ai financohet nga buxhetet e ministrisë së Jashtme kombëtare (në shumicën e vendeve); zbatimin e tij mbikëqyrret nga Komisioni i Buxhetit. P.sh. buxheti civil i NATO-s për vitin 2022 ishte 289.1 milionë euro. Ekzistojnë pesë objektiva të vijës së parë që përfshijnë mbështetjen për menaxhimin dhe operacionet e krizave; mbrojtjen kolektive; sigurinë e bashkëpunimit; marrëdhëniet me publikun dhe procesin e konsultimit midis aleatëve. Ekzistojnë gjithashtu tre objektiva mundësues që konsistojnë në: mbështetjen e mjedisit operacional të Shtabit të NATO-s; qeverisjen dhe rregullimin nëpërmjet monitorimit të politikave, proceseve dhe procedurave të biznesit; dhe sigurinë e Shtabit të NATO-s.

Buxheti ushtarak mbështet dhe kontribuon në forcimin e parandalimit dhe qëndrimin mbrojtës të NATO-s, dhe nxitjen e ndërveprimit në të gjithë Aleancën. Ai financon funksionimin e aftësive të financuara të përbashkëta, strukturën e integruar të komandës, operacionet dhe misionet e Aleancës, dhe në një farë mase, trajnimet dhe ushtrimet. Ai përbëhet nga nën-buxhete të veçanta, të cilat financohen me kontribute nga buxhetet e mbrojtjes kombëtare të aleatëve (në shumicën e vendeve) sipas ndarjeve të kostove të dakorduara.

Zbatimin e tij mbikëqyrret nga Komisioni i Buxhetit. Ndër të tjera, buxheti ushtarak siguron fonde për strukturën e integruar të komandës, Shtabin Ushtarak Ndërkombëtar, Komandat Strategjike të NATO-s, Forcën e Paralajmërimit dhe Kontrollit të Hershëm Ajror të NATO-s (NAEW&C) dhe operacionet dhe misionet e Aleancës. Megjithatë, në të gjitha rastet, sigurimi i personelit ushtarak për strukturën e integruar të komandës ose për operacionet dhe misionet mbetet një përgjegjësi e financuar në nivel kombëtar. Buxheti ushtarak për vitin 2022 ishte 1.56 miliardë euro.

Programi i Investimeve të Sigurisë së NATO-s (NSIP) mbështet dhe kontribuon në parandalimin, mbrojtjen dhe sigurinë. Ai financon sistemet kryesore të ndërtimit dhe komandës dhe kontrollit dhe siguron instalime dhe lehtësira të tilla si sistemet e komunikimit dhe informacionit të mbrojtjes ajrore, selinë ushtarake për strukturën e integruar të komandës dhe për operacionet e vendosura, si dhe aeroportet kritike, sistemet e karburantit dhe infrastrukturën detare. NSIP financohet nga Ministrinë e Mbrojtjes të çdo anëtarit të NATO-s. Zbatimin e tij mbikëqyrret nga Komiteti i Investimeve. Aftësitë ofrohen ose nga kombet pritëse individuale ose nga vendet përdoruese, nga agjencitë e NATO-s ose Komandat Strategjike. Tavani i vitit 2022 për SKIP ishte 790 milionë euro. Kurse marrëveshjet e përbashkëta të financimit janë krijuar brenda kushteve të një karte të rënë dakord të NATO-s. Vendet pjesëmarrëse identifikojnë prioritetet dhe marrëveshjet e financimit, ndërsa NATO ka dukshmëri dhe ofron mbikëqyrje politike. Programet e financuara bashkërisht ndryshojnë në numrin e vendeve pjesëmarrëse, marrëveshjet e ndarjes së kostos dhe strukturat e menaxhimit. Financimi i përbashkët është i përshtatshëm kur ka nevojë për një kornizë afatgjatë, specifike për subjektin për të zbatuar kërkesa në shkallë të gjerë ose iniciativa specifike. Iniciativa më e fundit e financimit të përbashkët është krijimi i Përsheptuesit të Inovacionit të Mbrojtjes për Atlantikun e Veriut (DIANA). Marrëveshjet e përbashkëta të financimit mund të çojnë në ngritjen e një organizate ose agjencie menaxhuese brenda NATO-s. Aktivitetet e financuara së bashku variojnë nga zhvillimi dhe prodhimi i avionëve luftarakë ose helikopterëve deri të sigurimi i mbështetjes logjistike ose sistemeve të komunikimit dhe informacionit të mbrojtjes ajrore. Këto përfshijnë agjencitë për aftësinë e paralajmërimit dhe kontrollit të hershëm në ajër të NATO-s (NAPMA), programin e helikopterëve NH90 (NAHEMA) dhe programet e avionëve luftarakë Eurofighter-Typhoon dhe Tornado (NETMA). Agjencitë e NATO-s gjithashtu koordinojnë aktivitetet e kërkimit dhe zhvillimit ose janë aktive në fushat e standardizimit dhe shkëmbimit të inteligjencës.

Buxhetet civile dhe ushtarake dhe kufijtë e kontributeve janë vjetore, që përputhen me vitin kalendarik. Çdo buxhet përgatitet nën autoritetin e kreut të organit përkatës të NATO-s. Tavanet e financimit përcaktohen nga Bordi i Politikave dhe Planifikimit të Burimeve dhe miratohen nga Këshilli i Atlantikut të Veriut. Kur buxheti vjetor është miratuar, krerët e organeve përkatëse të NATO-s kanë lirinë për ta ekzekutuar atë nëpërmjet shpenzimit të fondeve për qëllimet e autorizuara.

NATO po monitoron situatën në Veri të Kosovës

Stoltenberg: Mesazhi im për të dyja palët është që të përmbahen nga përshkallëzimi dhe retorika provokuese

NATO dhe BE po bashkëpunojnë ngushtë lidhur me tensionet e krijuara në Kosovë, deklaroi nga Brukseli Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg në një intervistë për stacionin televiziv francez, "France 24".

"NATO është shumë e fokusuar në Kosovë dhe në Ballkanin Perëndimor. Ne kemi një histori të gjatë atje, pasi kemi ndihmuar në ndalimin e dy luftërave etnike. Fillimisht në Bosnje-Hercegovinë dhe më vonë në Kosovë. Natyrisht, ne jemi ende të pranishëm atje. Trupat e KFOR-it numërojnë mbi 4 000 ushtarë dhe ata luajnë një rol kyç në stabilizimin e situatës", - deklaroi Stoltenberg.

"Trupat tona janë të afta dhe në gatishmëri. Ato po monitorojnë me kujdes situatën. NATO dhe BE bashkëpunojnë shumë ngushtë me njëra-tjetrën dhe mesazhi im për të dyja palët është që të përmbahen nga përshkallëzimi dhe retorika provokuese. Unë bëj thirrje për çtensionimin e situatës në Kosovë", theksoi Stoltenberg.

Ndërkohë, ai paralajmëroi se çdo përdorim i armëve bërthamore në Ukrainë do të kishte pasoja të rënda dhe dramatike për Rusinë, duke e quajtur retorikën bërthamore të presidentit



rus Vladimir Putin si "të pamatur dhe të rrezikshme". Megjithatë, shefi i NATO-s tha se ai beson se mundësia e çdo përdorimi të armëve bërthamore në Ukrainë nga Rusia mbetet e ulët. Stoltenberg e quajti strategjinë ruse

për të shënjestruar infrastrukturën energjetike të Ukrainës një formë brutale lufte dhe një mënyrë për të armatosur dimrin, por tha gjithashtu se ishte i bindur se ukrainasit do të vazhdonin të rezistonin.

GRUPI LUFTARAK SHUMËKOMBËSH I NATO-S
NË BULLGARI ARRIN AFTËSINË E PLOTË

Forca totale e grupit është mbi 1000 trupa, me pjesëmarrje edhe nga Shqipëria

Grupi luftarak shumëkombësh i NATO-s në Bullgari arriti aftësinë e plotë operacionale të saj, më 14 dhjetor 2022. Ky moment u shënuar me një ceremoni të kryesuar nga shefi i Mbrojtjes i Bullgarisë, admirali Emil Eftimov dhe komandanti i Komandës së Përbashkët të Operacioneve të Italisë, gjeneralletënant Francesco Paolo Figliuolo. Vetëm disa ditë pas pushtimit të plotë të Ukrainës nga Rusia, grupi i betejës u krijua në Kabile, më 1 mars, në bazë të Batalionit të 42-të të Mekanizuar të Forcave Tokësore Bullgare. Italia mori rolin e kombit kornizë në mes të tetorit, duke kontribuar me rreth 740 personel nga regjimenti i këmbësorisë "Torino", nën komandën e kolonelit Francesco Alaimo. Forca totale e grupit të betejës është mbi 1000 trupa, të siguruar nga vendi pritës, Bullgaria, si dhe nga Shqipëria, Greqia, Italia, Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Shtetet e Bashkuara. Mali i Zi gjithashtu është planifikuar të vendosë personel në fillim të vitit 2023. "Që nga aneksimi i paligjshëm i Krimesë nga Rusia në vitin 2014, NATO ka zbatuar përforsimin më të madh të mbrojtjes sonë kolektive në një brez, duke rritur aftësinë tonë për të mbrojtur të gjithë aleatët në tokë, në det, në ajër, në hapësirën kibernetike dhe në hapësirë. Në përgjigje të pushtimit rus të Ukrainës, NATO është rritur përsëri, duke përfshirë tetë grupe luftarake shumëkombëshe nga Deti Baltik në Detin e Zi, në Bullgari, Estoni, Hungari, Letoni, Lituani, Poloni, Rumania dhe Sllovakia. Këto grupe beteje janë shumëkombëshe dhe të gatshme për luftë. Ata demonstronjnë forcën e lidhjes transatlantike dhe prania e tyre e bën të qartë se një sulm ndaj një aleati do të konsiderohej një sulm ndaj të gjithë Aleancës.

NCI, ASET STRATEGJIK PËR ALEANCËN

Komiteti Ushtarak i NATO-s viziton Agjencinë e Komunikimit dhe Informacionit të NATO-s

Komiteti Ushtarak i NATO-s vizitoi Agjencinë e Komunikimeve dhe Informacionit të NATO-s (Agjencia NCI) në Hagë, Holandë. Gjatë vizitës, Komiteti Ushtarak u njoh me punën dhe sfidat aktuale dhe të ardhshme të Agjencisë NCI.

I prituri më 12 dhjetor 2022, nga menaxheri i Përgjithshëm i Agjencisë NCI, z. Ludwig Decamps, dhe shefi i Shtabit, gjeneralmajor Hans Folmer, Komiteti Ushtarak mori informime mbi projektet më të fundit të Agjencisë NCI. "Shpejtësia e ndryshimit teknologjik nuk ka qenë kurrë më e lartë dhe ofrimi për sot duhet të jetë i adaptueshëm për të siguruar sukses për nesër. Kështu, është thelbësore që forcat e armatosura të NATO-s të jenë në gjendje të komunikojnë me shpejtësinë e rëndësishme. Agjencia NCI është në gjendje të ofrojë këtë mbështetje për shkak të angazhimit dhe partneritetit të vazhdueshëm me Komitetin Ushtarak, Përfaqësuesit Ushtarakë dhe Kombet që plotësojnë pozicionet kryesore ushtarake në Agjenci. Së bashku ne po ruajmë avantazhin teknologjik të NATO-s", - tha drejtori i Përgjithshëm i Agjencisë NCI, z. Decamps.

Gjatë fjalës së tij të hapjes, Kryetari i Komitetit Ushtarak tha se "Agjencia NCI është një aset strategjik për Aleancën. Duke qenë se transformimi dixhital është në qendër të luftës së së nesërme, ekspertët e Agjencisë NCI janë kritikë për NATO-n dhe duke siguruar që ajo të mund të përmbushë detyrat e saj kryesore të parandalimit dhe mbrojtjes; parandalimin dhe menaxhimin e krizave; dhe sigurinë bashkëpunuese".

Agjencia NCI po ndihmon me ekzekutimin e Konceptit për Parandalimin dhe Mbrojtjen e Zonës Euro-Atlantike dhe Konceptin e NATO-s për Kapitullin Luftim, dy strategjitë kryesore ushtarake që sigurojnë që Aleanca të jetë gati jo vetëm për sot, por edhe për sfidat e së nesërme. Konceptet i kushtojnë rëndësi më të madhe ndërveprueshmërisë, vendimmarrjes së përsheptuar dhe operacioneve të ndërsjella dhe shumëfunksionale. Të gjitha këto fusha janë të mundësuar dhe të mbështetura nga zgjidhjet teknologjike. Admirali Bauer theksoi gjatë vizitës se: "Lufta e së nesërme do të jetë një shkrije e luftimeve moderne dhe tradicionale. Do të jetë po aq për baltën dhe gjakun sa do të jetë për bit, bajt dhe bots. Aleanca duhet të jetë e gatshme për t'u kundërvënë të gjithave, duke ruajtur një avantazh vendimtar ushtarak."

Agjencia NCI mbështet NATO-n duke ofruar sisteme, shërbime dhe ekspertizë për të siguruar që Aleanca mund të punojë së bashku për të ruajtur paqen dhe sigurinë për gati 1 miliard qytetarë. Ndër të tjera, ai mbron rrjetet e NATO-s 24/7, ofron teknologji kritike për komandën dhe kontrollin ajror dhe mbrojtjen e raketave balistike dhe ndihmon NATO-n të eksplorojë teknologjitë në zhvillim si Inteligenca Artificiale dhe inovacioni në Hapësirë.

BASHKËPUNIMI USHTARAK I NATO-S ME PARTNERËT

Programi dy-vjetor i Familjarizimit i NATO-s shton rëndësinë e angazhimit të aleatëve me partnerët

NATO priti personel ushtarak nga 20 Kombe Partnerë për Programin e saj të Familjarizimit dy-vjeçar. Vepërimitaria 8-ditore, e organizuar së bashku nga Divizioni i Sigurisë së Bashkëpunimit Ushtarak të NATO-s dhe Divizioni i Bashkëpunimit Ushtarak i Drejtorisë së Partneritetit të SHAPE, prezantoi përfaqësuesit e partnerëve me kornizat e Partneritetit të NATO-s, duke u thelluar në programet dhe aktivitetet e shtrirjes së Aleancës, nga 7 deri më 16 dhjetor 2022. Duke përshëndetur pjesëmarrësit, zëvendës-drejtori i Divizionit të Sigurisë së Bashkëpunimit, kolonel Juan Martinez-Esparza hapi aktivitetin duke theksuar rëndësinë e partneriteteve me NATO-n. Ai reflektoi mbi Konceptin e ri Strategjik të NATO-s, të rënë dakord në fillim të këtij viti në Samitin e Madridit, i cili synon të rrisë bashkëpunimin me partnerët ekzistues, duke kërkuar të rinj. "Gjatë 30 viteve të fundit, partneritetet janë bërë një mjet thelbësor për të mbështetur shumë nga aktivitetet thelbësore të NATO-s, nga formimi i politikave të ndërtimit i kapaciteteve mbrojtëse, zhvillimi i ndërveprueshmërisë dhe administrimi i krizave. Njëpërmjet takimeve si Programi i Familjarizimit, NATO, Aleatët dhe Partnerët janë në gjendje të ndërtojnë perspektiva të ndryshme por të paçmueshme dhe të gjejnë zgjidhje të përbashkëta për sfidat e përbashkëta", - theksoi kolonel Martinez-Esparza.

I mbajtur në selinë qendrore të NATO-s në Bruksel, nga 7 deri më 12 dhjetor, moduli i parë i Programit të Familjarizimit mundësoi që oficerët e stafit Partner të eksploronin kutinë e mjeteve të partneritetit të NATO-s. U dhanë një sërë informimesh, me fokus në implikimet e Samitit të Madridit, Marrëdhëniet NATO-BE, Rolin e NATO-s në Kundër-Terrorizmin, si dhe zhvillimet në programe të ndryshme ekzistuese të partneritetit, veçanërisht Procesi i Planifikimit dhe Rishikimit, Partneriteti, Programi i Postës së Stafit dhe Programet e Partneritetit të Përshtatura Individualisht.

Informacione shtesë u zgjeruan mbi rolin e Qendrës Euro-Atlantike të Koordinimit të Reagimit ndaj Fatkeqësive

dhe Zyrës së Standardizimit të NATO-s në mbështetjen e Partnerëve. Pjesëmarrësit patën gjithashtu mundësinë të diskutojnë partneritetet ekzistuese me misionet dhe delegacionet e tyre përkatëse në NATO.

Duke mbyllur pjesën e parë të programit, koloneli Martinez-Esparza përsëriti vlerën që ngjarje të tilla i sjellin Aleancës. "Angazhimi i NATO-s me partnerët globalë po merr rëndësi në rritje në një mjedis kompleks sigurie, ku shumë nga sfidat me të cilat përballet Aleanca janë globale dhe nuk kufizohen më nga gjeografia. Gjatë pesë ditëve të fundit, ne kemi nxitur mirëkuptimin e ndërsjellë dhe kemi njohur partnerët tanë me mënyrën se si funksionon NATO", duke shtuar se "ky program shtron bazat për diskutime më të mira dhe më efektive mbi qasjet e përbashkëta ndaj sfidave të përbashkëta, tani dhe duke ecur përpara, ndërsa ne përpiqemi të përmirësojmë efektivitetin dhe gatishmërinë e përgjigjeve tona".

Pjesa e dytë e programit, e drejtuar nga Divizioni i Bashkëpunimit Ushtarak të Drejtorisë së Partneritetit të SHAPE, u mbajt nga 13 deri më 16 dhjetor, në Mons. Partnerët morën pjesë në shkëmbime më të thelluara që mbulonin aspekte të ndryshme të bashkëpunimit ushtarak dhe të mbrojtjes NATO-Partner.

Programi i Familjarizimit është një nga pikat kryesore të bashkëpunimit ushtarak të NATO-s me Partnerët. Programi u ofron oficerëve të stafit Partner që shërbejnë në poste të lidhura me partneritetin në NATO, në institucionet e mbrojtjes kombëtare ose ushtarake një përmbledhje të detajuar të programeve dhe aktivitetëve të Aleancës në terren. Ky përsëritje ka një rëndësi të veçantë pasi bazohet në Samitin e Madridit dhe Konceptin Strategjik të sapomiruar, i cili çimenton angazhimin e aleatëve për të rritur partneritetet ekzistuese dhe për t'u zgjeruar me bashkëbiseduesit e rinj potencialë përtej zonës Euro-Atlantike, me synimin për të adresuar sigurinë e përbashkët globale. Sfidat, në një mënyrë që plotëson interesat e aleatëve dhe partnerëve.

Procesi i Planifikimit të Mbrojtjes – Vlerësimi dhe kontributi në draftin e SU, me referencë në Konceptin Strategjik të NATO-s - 2022



N/KOL (R) MSC. KANAN HIMAJ
Instituti i Kërkimit
Shkencor Ushtarak

Koncepti i ri strategjik i NATO-s, Madrid 2022 dhe sfidat e sigurisë nuk janë çështje e zakonshme. Ne po jetojmë në momente ekstremisht të vështira, kur kërcënimet janë ngritur në nivelin e sfidave të mëdha. Pra, thelbi i Konceptit lidhet me sfidat e Aleancës në një perspektivë afatshkurtër, afatmesme dhe afatgjatë. Pra, Koncepti Strategjik i Aleancës është dokument referues për Procesin e Planifikimit të Mbrojtjes të NATO-s (NDPP), i cili në thelb është dokumenti që përcjell formën, përmbajtjen, axhendën, kapacitetet dhe qëndrimet themelore të strategjisë së sigurisë kolektive por edhe të çështjeve reale të Proceseve të Planifikimit Strategjik të Mbrojtjes së vendit, përfshirë vlerësimin dhe rishikimin e Strategjisë Ushtarake.

Koncepti Strategjik - 2022 ripohon tre detyrat thelbësore të mbrojtjes kolektive, menaxhimit të krizave dhe sigurisë bashkëpunuese dhe vendos më tej një prioritet të ri të qëndrueshmërisë së shtuar për t'i mundësuar më mirë Aleancës të përballet me kërcënimet dhe sfidat që vijnë nga mjedisi në ndryshim i sigurisë.

Sa më lart, Strategjia e Re Ushtarake do të synojë të sigurojë vazhdimësinë, koherencën konceptuale dhe sinergjinë e veprimit të nevojshëm për përmbushjen e misioneve që i janë besuar FA-ve dhe arritjen e objektivave të politikës së mbrojtjes.

Duke u nisur nga rreziqet dhe kërcënimet e natyrës ushtarake ndaj Shqipërisë, nga misionet dhe objektivat, mendojmë se vlerësimi i SU, me pamje kohore afatmesme, do të përcaktojë prioritetet në zhvillimin e aftësive mbrojtëse, që do të garantojnë përmbushjen e objektivave të përcaktuara në vizionin - 2030. Vlerësimet paraprake na çojnë tek arritjet e objektivave të kësaj faze, të cilat sigurojnë përmbushjen e misionit të mbështetur nga kapacitetet reale, të integruara në mënyrë fleksibël në strukturën e forcave, si pjesë e NATO-s, e cila na jep besueshmëri në ushtrimin e rolit të FA-ve si një aktor i rëndësishëm në vend dhe rajon.

Aktualisht, Shqipëria përfiton nga garancitë e sigurisë, të ofruara nga statusi i anëtarësimit të Aleancës së Atlantikut të Veriut (NATO) por edhe nga qenia vend kandidat i Bashkimit Evropian (BE), si dhe nga marrëdhëniet e mira me vendet fqinje dhe partnerët e saj strategjikë me SHBA-në. Në këtë kontekst, mendojmë se ajo do t'i japë përparësi përmbushjes së detyrimeve të saj, në fushën e ruajtjes së sigurisë ndërkombëtare dhe menaxhimit të krizave, zhvillimit të aftësive të veta mbrojtëse, në përputhje me interesat e sigurisë së vendit dhe profilin e saj gjeostrategjik.

Ne jemi të vetëdijshëm se arritja dhe ruajtja e një kapaciteti të përshtatshëm reagimi, të nevojshëm për të përmbushur misionet dhe detyrat e FA-ve, do të jetë e mundur vetëm duke shpërndarë burimet



e nevojshme në një nivel të përshtatshëm dhe duke vazhduar bashkëpunimin ushtarak në trajnime dhe aktivitete të përbashkëta stërvitore duke fituar përvojën në misionet ndërkombëtare dhe në teatrot e operacioneve.

Në këtë kontekst, projeksioni i mundshëm prej 2% (2024) të Prodhimit të Brendshëm Bruto për Mbrojtjen, do të kontribuojë në thelb në vazhdimin e procesit të transformimit dhe modernizimit të FA-së si dhe përmbushja e objektivave të planifikuara, në përputhje me misionet, përgjegjësitë e besuara dhe angazhimet e marra në NATO.

Vlerësimi dhe projeksioni i SU, mendojmë se do të vijojë me vijimësinë e SU - 2015, por do të vijë zbatimin e objektivave të politikës së mbrojtjes dhe drejtimet e zhvillimit të aftësive që rrjedhin nga RSM-2019, por në thelb do të jenë konceptet e reja për sigurinë e mbrojtjes Koncepti Strategjik NATO, Madrid 2022. Në të njëjtën kohë, Strategjia Ushtarake përfaqëson edhe mënyrën e paraqitjes para publikut dhe shoqërisë tonë rreziqet dhe kërcënimet kryesore, objektivat ushtarake, aftësitë e nevojshme mbrojtëse dhe prioritetet për realizimin e tyre, si dhe për të detajuar çështjet e rëndësishme në lidhje me konfigurimin, dimensiononin, trajnimin, pajisjen, konceptet dhe procedurat e vendosura për arritjen e objektivave dhe misioneve.

Në kuadrin e projektit të ri do të duket pamja e një qasjeje gjithëpërfshirëse për një mbrojtje të konsoliduar, një kontekst në të cilin të gjitha strukturat dhe institucionet shtetërore, si dhe shoqëria jonë marrin pjesë në mënyrë të koordinuar në përpjekjet e përgjithshme për të garantuar sigurinë kombëtare.

Kjo qasje merr gjithashtu parasysh kontekstin aktual, në të cilin NATO ka kryer procesin e saj, e për të cilin ne

përshtatim qëndrimin për një strategji të re, për të parë në kohë bërjen e një procesi analize strategjike të mbrojtjes. Rezultati i këtyre proceseve do të përcaktojë qëndrimin politik - ushtarak në vitet e ardhshme.

Strategjia do të marrë në konsideratë një sërë elementesh vazhdimësie, veçanërisht për sa i përket garancive të sigurisë që ofron anëtarësimi në NATO dhe partneritetet strategjike, qasjen ndaj rreziqeve dhe kërcënimeve në një kontekst të ri të aleatëve, të programeve thelbësore të dhe të planeve për të transformuar strukturën e forcës. Në të njëjtën kohë, strategjia e re thekson nevojën për risi, përshtatje dhe zbatim të objektivave përgjatë linjave të përpjekjeve që lidhen me kapacitetin e reagimit të njësisë, dixhitalizimin dhe përdorimin e teknologjive të reja.

Projekti mund të synojë për të përcaktuar qëllimet e arritshme dhe të marrë përgjegjësinë për përmbushjen e këtyre qëllimeve. Kjo është arsyeja pse ne duhet të fokusohemi në atë që mund të përfundojmë deri në vitin 2030, përkatesisht forcimin e kapaciteteve të reagimit të njësisë, modernizimin e sistemit të lartë arsimor, sistemin e trajnimit të forcës rezervë dhe përshtatjen e kuadrit ligjor të nevojshëm për përmbushjen e misioneve në kohë paqe, krize dhe lufte.

Bazuar në dispozitat e Strategjisë Ushtarake, të miratuar në vitin 2015, projekti i ri SU do të vijojë të ketë elementë të vazhdimësisë, për sa i përket garancive të sigurisë që ofron anëtarësimi në NATO, vendi kandidat në BE dhe partneritetet strategjike, veçanërisht me Shtetet e Bashkuara të Amerikës (SHBA), për të adresuar rreziqet dhe kërcënimet në kontekstin e Aleancës, NATO, për të vazhduar programet thelbësore dhe planet e transformimit të strukturës së forcës,

për parashikueshmërinë e strukturës së komandës dhe kontrollit dhe për të vazhduar operacionalizimin e aftësive prioritare, si dhe për të përdorur koncepte të mëtejshme të qasjes së integruar të mbrojtjes, elasticitetit dhe masave të mbrojtjes së forcës. Në të njëjtën kohë, vazhdimi i ofrimit të burimeve të mbrojtjes në nivelin 2% të PBB-së, përfaqëson themelin e vazhdimësisë në rritjen e nivelit strategjik të zhvillimit të aftësive të FA-së.

Shqipëria konsolidon mbrojtjen e saj me strukturat dhe aftësitë e veta, deri në aktivizimin e mekanizmave operacionale të "Nenit 5"/NATO si dhe nëpërmjet zhvillimit të bashkëpunimit me partnerët strategjikë, aleatët e ngushtë dhe nëpërmjet nismave rajonale të bashkëpunimit ushtarak. FA-ja do të jetë në gjendje të pengojë dhe të kundërshtojë një agresion të mundshëm të armatosur në territorin tonë dhe të marrë pjesë në parandalimin e një agresioni brenda kornizës aleate.

Në të njëjtën kohë, Ushtria Shqiptare do të marrë pjesë në sigurinë e brendshme gjatë kohës së paqes, në mbështetje të organeve të administratës publike qendrore dhe lokale, në situata emergjente civile dhe do të kontribuojë në promovimin e stabilitetit rajonal dhe euroatlantik, duke marrë pjesë në operacionet e reagimit ndaj krizave, nën komandën e NATO-s ose BE-së, OKB-së, OSBE-së dhe brenda koalicionëve.

Për të arritur objektivat ushtarake, Strategjia Ushtarake mund të ketë disa drejtime për veprim: rritjen e nivelit të kapacitetit të reagimit; përshtatja strukturore dhe rishikimi i elementëve të domosdoshëm për paqe dhe luftë, me fokus për përmbushjen e misioneve; reformimi i sistemit të menaxhimit të personelit; modernizimi i teknologjisë; rivitalizimi i procesit të gjenerimit të rezervave; siguri-

min e burimeve financiare, njerëzore, teknologjike dhe kërkimore.

Zhvillimi i procesit të transformimit të FA-ve, në përputhje me Procesin e Planifikimit të Mbrojtjes NATO (NDPP), kërkon zbatimin e dokumenteve madhore të PPM. Në terma afatgjatë, FA-ja duhet të kalojë përmes një procesi të shkallëzuar ndryshimesh, duke sjellë një strukturë fleksibël forcash, me një spektër të gjerë aftësish specifike, me mjete luftarake më efektive, të bazuara në njohjen e situatës së kornizës operacionale, e pajisur me mjete komunikimi dhe luftimi me teknologji për të siguruar mbijetesën në fushën taktike, një ndërgjegjësim të situatës dhe fuqi të shtuar zjarri.

Objektivat e strategjisë ushtarake të Shqipërisë mund të përmbushen vetëm duke tërhequr dhe mbajtur një burim njerëzor të aftë dhe të trajnuar, duke përgatitur dhe kualifikuar drejtues ushtarakë, duke siguruar burimet e nevojshme për zhvillimin e aftësive mbrojtëse. Në këtë kuptim, Strategjia Ushtarake do të nevojitet të përcaktojë aftësitë e besueshme mbrojtëse, modernizim dhe partneritet operacionale të intensifikuar; identifikim të konceptit të operacionit të integruar; krijimin e koncepteve të përbashkëta mbështetëse dhe operacionale; përcaktimin, zhvillimin, eksperimentimin dhe zbatimin e koncepteve të angazhimit të forcës: qëndrueshmëria ushtarake; rezervë njerëzore dhe logjistike; mbrojtje shumëdimensionale e forcës; sigurimi HNS; mbështetjen e autoriteteve civile në situata emergjente civile, etj.

Vlerësimi i Projektit SU do të startojë mbi bazën e ligjit Nr. 64/2014 "Për Pushtetet dhe Autoritetet e Drejtimit e të Komandimit të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë" (Shfuqizuar pjesërisht me vendimin nr. 10-15 të Gjykatës Kushtetuese), (Ndryshuar me ligjin nr. 98/2015); duke u mbështetur në Pikën 2, Neni 13: Ministri i Mbrojtjes ka këto detyra e përgjegjësi: a) paraqet për miratim në Këshillin e Ministrave projektin e SURSH. Për sa më sipër, në përgatitjen e draftit SU do të duhet të përfshihet potenciali shkencor dhe intelektual, pjesëmarrja e gjerë e institucioneve arsimore dhe shkencore në FA dhe jashtë saj. Kjo do të bëjë të mundur gjithë përfshirjen dhe mbështetjen në realitetin tashmë të njohur nga të gjithë ata të cilët kanë përvojën dhe ekspertizën e duhur në Procesin e Planifikimit Strategjik të Mbrojtjes.

Këto janë disa mendime modeste, të cilat mund të merren në konsideratë, duke gjetur momentin kohor për të startuar në vlerësimet për projektin të së ardhmes, që do t'u shërbejë strukturave përgjegjëse dhe autoriteteve kryesore në FA, mbështetur në referencën kryesore në Konceptin Strategjik NATO-2022.

Koncepti Strategjik NATO - 2022, sfidë për Proceset tona Planifikuese të Sigurisë dhe Mbrojtjes

Aleatët e NATO-s kanë dakord për Konceptin e ri Strategjik në Samitin e Madridit, qershor 2022. Ata kanë dakord ta bëjnë këtë dokument që në Samitin e Brukselit, qershor 2021, dhe krijuan një udhërrëfyes nga Brukseli në Madrid. Çfarë viti ka qenë – tashmë njihet, si lufta për pushtimin rus të Ukrainës. Nuk ishte gjë e pazakontë që strategjia të bëhet në kohë krize dhe herë pas here studiuesit i identifikojnë kohët, veçanërisht në efektet e krizave. Megjithatë, nuk është e lehtë por e vështirë t'i shpëtohet rëndësisë së luftës konvencionale në shkallë të gjerë në Evropë, përgjatë kufijve lindor të NATO-s.

Studiuesit me seriozitet dhe përgjegjësi janë mbledhur disa herë në seksione të veçanta në Akademinë Ushtarake të Shteteve të Bashkuara “West Point”, për të dhënë draftin fillestar të Konceptit të ri Strategjik NATO - 2022. Nga studimet rezultoi se ata ishin një grup që përfshinte profesionistë të politikave nga NATO dhe vendet aleate, akademikë nga e gjithë bota, udhëheqës të lartë ushtarakë nga të dy anët e Atlantikut dhe pedagogë dhe kadetë të “West Point”. Ata kanë prezantuar si kërkime akademike të fundit, ashtu edhe analiza të politikave që pasojnë, sintetizojnë, kritikojnë dhe zhvillojnë më tej atë kërkim dhe analizë.

Nisur nga përmbajtja, Koncepti është vizion politiko-strategjik, i cili bazohet në fuqinë efektive ushtarake. Prandaj, fokusi i tij kryesor është në identifikimin e parimeve, parametrave dhe udhëzimeve të nevojshme për zhvillimin e politikave të duhura, planifikimin strategjik-operacional, strukturën e forcës dhe aftësitë e saj. Kjo përfshin përmirësimin e ndarjes së barrës transatlantike dhe krijimin e një aleance më të ekuilibruar, mundëson marrjen e më shumë përgjegjësi për mbrojtjen kolektive, të jenë reagues e të besueshëm në raste të krizave dhe emergjencave.

Koncepti Strategjik - 2022 bazohet në Axiendën e NATO - 2030, që ajo të jetë më efektive nëpërmjet kohezionit më të madh politik: gatishmëria, aftësia dhe kapaciteti i përmirësuar i FA-ve aleate; qëndrueshmëria e rritur; ndarje më e drejtë e barrës; një marrëdhënie të përfortuar NATO-BE dhe me vendet partnere. Gatishmëria më e mirë e NATO-s për të përballuar kërcënimet që vijnë nga teknologjitë në zhvillim është gjithashtu thelbësore për Konceptin Strategjik 2022.

Thelbi dhe sfidat e NATO-s - Qëndrueshmëria e aleancës: Ruajtja e paqes, mbrojtja e njerëzve, i miratuar në samitin e NATO-s të qershorit 2022, në Madrid, vendos tre synime kryesore për Aleancën: të jetë mjaftueshëm e fortë ushtarakisht, të jetë më e bashkuar politikisht dhe të adoptojë një qasje më të gjerë globale ndaj sigurisë dhe mbrojtjes.

Misioni i Konceptit Strategjik është: të mbrojë territoret, popullsinë,

vlerat dhe forcat e Aleancës. Ai ka pesë elementë thelbësorë: (1) mbrojtjen e vlerave tona, (2) forcimin e fuqisë ushtarake të NATO-s, (3) forcimin e shoqërive të Aleancës, (4) miratimin e një pikëpamjeje globale dhe (5) ruajtjen e Aleancës si lidhje institucionale jetike midis Evropës dhe Amerikës së Veriut.

Puna shkencore ka treguar në thelb çështjet kryesore që duhet të merrnin parasysh prioritetet strategjike të NATO-s për dekadën e ardhshme. Në këtë kontekst, në Dokumentin e Konceptit gjejmë përgjigjet e pyetjeve: se çfarë është Koncepti Strategjik i NATO-s? dhe, pse NATO e zhvilloi atë në vitin 2022? Sigurisht që dokumenti është i hapur dhe në dorën e shumëkujt, i cili çdo ditë nga ne studiohet, vlerësohet dhe na jep horizonte të gjera për perspektivën e sigurisë së vendit dhe jo vetëm.

Ndasitë, përçarjet dhe shkatërrimi po shihen si rreziku, sfida dhe kërcënim me të cilin Aleanca duhet të përballet përmes një mbrojtjeje, parandalimi dhe angazhimi. NATO do të ruajë ose rivendosë integritetin dhe sigurinë e zonës Euro-Atlantike në të gjitha rrethanat, duke përdorur forca dhe burime të tilla që mund të jenë të nevojshme si pjesë që kombinon reagimin fleksibël dhe praninë. Ajo do t'i përshtatet më tej karakterit dhe sjelljes së luftës që ndryshon me shpejtësi, e cila tani shtrihet në një mozaik të luftës së informacionit, luftës kibernetike, luftës “konvencionale” gjithnjë e më e shpejtë (e njohur edhe si hiperluftë, tej/mbi/energji, etj.) dhe luftës bërthamore. Megjithatë, edhe me një rritje të dukshme të aftësive dhe kapaciteteve ushtarake, forcat dhe burimet do të jenë gjithmonë të kufi-

zuara në shtrirje, duke pasur parasysh shkallën e sfidave të nënkuptuara në spektrin e plotë të misionit të NATO-s. Duhet të arrihet një ekuilibër midis ruajtjes së parandalimit dhe mbrojtjes së besueshme në krahun verior dhe lindor të Aleancës; angazhim efektiv të sigurisë rreth Mesdheut, Lindjes së Mesme dhe Afrikës Veriore; sigurisë së Atlantikut të Veriut dhe të sigurisë së globale, të cilat janë jetike për funksionimin strategjik të saj.

Aleanca do të vazhdojë të kërkojë dialogun me Rusinë dhe të respektojë Aktin Themelues NATO-Rusi, edhe pse Rusia vazhdon të shkelë vlerat, parimet, besimin dhe angazhimet e përshkruara në dokumente të tjera të dakorduara që mbështesin marrëdhëniet NATO-Rusi. Veprimet agresive të Rusisë dhe sjellja gjithnjë e më sfiduese e Bjellorusisë – e përfortuar nga aftësia ushtarake në rritje e Moskës – vazhdojnë të përbëjnë kërcënimin për sigurinë dhe mbrojtjen e aleatëve. Pushtimi i paligjshëm i Krimesë, destabilizimi dhe agresioni ndaj Ukrainës, mbështetja për separatistët dhe mohimi i aspiratës legjitime të Ukrainës për të zgjedhur aleancat e saj janë pjesë e një politike më të gjerë të detyrimit kompleks strategjik me të cilin Aleanca duhet të përballet. Prania ushtarake në rritje e Rusisë në Bjellorusi dhe nxitja e mijëra emigrantëve të dëshpëruar drejt Polonisë tregojnë për një politikë të sjelljes rreth kufijve të Rusisë, të drejtuar nga Kremli, e krijuar për të minuar sigurinë dhe stabilitetin e aleatëve në rajon.

Modeli agresiv i Rusisë përfortohet nga aftësitë në rritje të projektimit të fuqisë së forcave të armatosura, të cilat

janë krijuar për të kërcënuar krahun lindor të NATO-s dhe rajonin e Detit të Zi. Lufta në Ukrainë, stërvitjet e kombinuara me presionin e vazhdueshëm ushtarak në kufijtë lindorë dhe veriorë të Ukrainës, sugjerojnë se Moska tashmë është e përfshirë në një konflikt me synimin për t'u shtrirë në pjesën më të madhe të Evropës Lindore. Ajo është e angazhuar në kërkimin, zhvillimin dhe prodhimin e municioneve të avancuara, të cilat synojnë të krijojnë një avantazh të qartë ndaj NATO-s, në zonat që Moska i konsideron jetike për interesat e saj, dhe në një kohë që forcat ruse mund të sjellin fuqi mëdha. Deti Arktik, Svalbard, Kepi i Veriut dhe Finmark, shtetet baltike, Bjellorusia, Ukraina dhe rajoni i Detit të Zi janë të gjitha zona ku Rusia është aktive. Për NATO-n kjo është sfida dhe duhet t'i përgjigjet kësaj sfide.

Terrorizmi sfidon rendin ndërkom-bëtar të bazuar në rregulla, duke kërkuar të minojë demokracinë dhe stabilitetin në mbarë globin. Rrjedhimisht, terrorizmi duhet parë gjithashtu si një kërcënim parësor për Aleancën.

Koncepti Strategjik i NATO-s, i miratuar nga shtetet dhe qeveritë aleate, është marrëveshja e nivelit më të lartë që përcakton drejtimin strategjik të Aleancës. Duke qenë se NATO është një organizatë e drejtuar nga konsensusi, çdo aleat është potencialisht një “lojtar i vetos”. Koncepti Strategjik përshkruan qëllimin e NATO-s dhe detyrat e saj thelbësore. Dokumenti gjithashtu artikulon kuptimet e përbashkëta të aleatëve për mjedisin e sigurisë në të cilin ata veprojnë: sfidat, mundësitë dhe kërcënimet.

Koncepti Strategjik 2022 bazohet në Axiendën e NATO-s 2030, që ajo të jetë më efektive nëpërmjet kohezionit më të madh politik; gatishmëria, aftësia dhe kapaciteti i përmirësuar i FA aleate; qëndrueshmëria e rritur; ndarje më e drejtë e barrës; një marrëdhënie të përfortuar NATO-BE dhe me vendet partnere. Gatishmëria më e mirë e NATO-s për të përballuar kërcënimet që vijnë nga teknologjitë në zhvillim është gjithashtu thelbësore për Konceptin Strategjik 2022.



MARRËVESHJA E GJELBËR EVROPIANE

Marrëveshja e arritur për Mekanizmin e Rregullimit të Kufirit të Karbonit (CBAM)

Komisioni mirëpret marrëveshjen politike të arritur këtë mëngjes midis Parlamentit Evropian dhe Këshillit mbi Mekanizmin e Rregullimit të Kufirit të Karbonit (CBAM). CBAM është një histori i BE-së për të vendosur një çmim të drejtë për karbonin e emetuar gjatë prodhimit të mallrave intensive të karbonit që po hyjnë në BE dhe për të inkurajuar një prodhim industrial më të pastër në vendet jo anëtare të BE-së. Marrëveshja e sotme do të plotësohet me rishikimin e Sistemit të Tregtimit të Emisioneve (ETS), me negociatat që do të zhvillohen më vonë këtë javë, dhe që do të harmonizojë largimin nga faza e ndarjes së lejimeve falas me futjen e CBAM për të mbështetur dekarbonizimin e BE-së. industrisë.

Ndryshimet klimatike janë një problem global që ka nevojë për zgjidhje globale. Ndërsa BE-ja rrit ambicien e saj klimatike, dhe për sa kohë që politikën më pak të rrepta klimatike mbizotërojnë në shumë vende jo anëtare të BE-së, ekziston rreziku i të ashtuquajturës 'rrjedhje karboni'. Rrjedhja e karbonit ndodh kur kompanitë me bazë në BE zhvendosin prodhimin me intensitet karboni jashtë vendit në vendet ku zbatohen politika më pak të rrepta klimatike sesa në BE, ose kur produktet e BE-së zhvendësohen nga importe me më shumë intensitet karboni.

Duke u siguruar që të paguhet një çmim për emetimet e karbonit të përfshirë në prodhimin e mallrave të caktuara të importuara në BE, CBAM do të sigurohet që çmimi i karbonit të importeve të jetë i barabartë me çmimin e karbonit të prodhimit vendas, duke siguruar kështu që BE-ja objektivat klimatike nuk cenohen. CBAM është projektuar në mënyrë të tillë që të jetë në përputhje me rregullat e OBT-së.

Presidentja von der Leyen tha: "Unë mirëpres marrëveshjen politike të arritur këtë mëngjes mbi propozimin e Komisionit për një Mekanizëm të Rregullimit të Kufirit të Karbonit. Kjo është një pjesë qendrore e Marrëveshjes sonë të Gjellbër Evropiane, duke parandaluar rrezikun e rrjedhjes së karbonit. Është një hap i madh përpara, pasi ne rrisim ambicinet tona për klimën."

Elementet kryesore

CBAM fillimisht do të zbatohet për importet e mallrave të caktuara dhe prekursorëve të përzgjedhur, prodhimi i të cilëve është intensiv i karbonit dhe rreziku më i madh i rrjedhjes së karbonit: çimento, hekur dhe çelik, alumini, plehra, energji elektrike dhe hidrogjen. Me këtë shtrirje të zgjeruar, CBAM përfundimisht - kur të futet plotësisht në fazë - do të kapë më shumë se 50% të emetimeve të sektorëve të mbuluar ETS. Sipas kësaj marrëveshjeje politike, CBAM do të hyjë në fuqi në fazën e tij kalimtare që nga 1 tetori 2023.

Futja graduale e CBAM me kalimin e kohës do të lejojë një tranzicion të kujdesshëm, të parashikueshëm dhe proporcional për bizneset e BE-së dhe jo-BE, si dhe për autoritetet publike. Gjatë kësaj periudhe, importuesit e mallrave në kuadër të rregullave të reja do të duhet të raportojnë vetëm emetimet e gazeve serrë (GHG) të përfshira në importet e tyre (emetimet direkte), pa bërë asnjë pagesë apo rregullim financiar. Marrëveshja parashikon që emetimet indirekte do të përfshihen në fushëveprimin pas periudhës tranzitore, në bazë të një metodologjie që do të përcaktohet ndërkohë.

Pasi sistemi i përhershëm të hyjë në fuqi, sipas një plani që do të përcaktohet në rregullat e rishikuara të ETS të BE-së aktualisht në negociatë, importuesit do të duhet të deklarojnë çdo vit sasinë e mallrave të importuara në BE në vitin paraardhës dhe GHG-të e tyre të integruara. Më pas ata do të dorëzojnë numrin përkatës të certifikatave CBAM. Çmimi i certifikatave do të llogaritet në varësi të çmimit mesatar javor të ankandit të lejimeve të BE ETS të shprehura në €/ton CO2 të emtuar. Një rishikim i funksionimit të



CBAM-it gjatë fazës së tij kalimtare do të përfundojë përpara hyrjes në fuqi të sistemit përfundimtar. Në të njëjtën kohë, qëllimi i produktit do të rishikohet për të vlerësuar fizibilitetin e përfshirjes së mallrave të tjera të prodhuara në sektorë të mbuluar nga ETS e BE-së në sferën e mekanizmit CBAM, si produkte të caktuara të rrjedhës së poshtme dhe ato të identifikuar si kandidatë të përshtatshëm gjatë negociatave. Raporti do të përfshijë një plan kohor që përcakton

përfshirjen e tyre deri në vitin 2030.

Duke pasur parasysh lidhjet e ngushta midis CBAM-it të ri dhe rishikimit të ETS të BE-së, aktualisht në negociatë në një 'trilog' midis bashkëligjvënësve, detajet teknike përfundimtare të funksionimit të mekanizmit do të duhet të sqarohen. Pasi teksti të jetë finalizuar, Parlamenti Evropian dhe Këshilli do të duhet të miratojnë zyrtarisht Rregulloren e re përpara se të hyjë në fuqi.

Reformat e BE-së në plastikë dhe ambalazhim

Komiteti Ekonomik dhe Social Evropian mbajti një dëgjim publik mbi sektorin evropian të paketimit. Seanca u organizua në bashkëpunim me Dhomën Çeke të Tregtisë dhe nën kujdesin e Presidentës Çeke të Këshillit 2022. Qëllimi ishte të sillte së bashku disa palë të interesuara, sindikata, politikëbërës, punëdhënës dhe konsumatorë për të diskutuar mbi çështjet kryesore mbi rishikimin e Direktivës së Paketimit dhe Mbetjeve të Paketimit të propozuar nga Komisioni Evropian, më 30 nëntor 2022. Rishikimi kontribuon në arritjen e objektivave të Marrëveshjes së Gjellbër Evropiane dhe plani i ri i veprimit për ekonominë rrethore. Deri në vitin 2030, të gjitha ambalazhet duhet të ripërdoren ose riciklohen, sipas Planit të ri të Veprimit për Ekonominë Rrethore. Për të arritur këtë objektiv, të gjitha materialet e paketimit duhet të vlerësohen në ndjekje të qëllimit të ekonomisë rrethore, me theks në eko-dizajn, teknologjitë aktuale dhe të ardhshme të riciklimit dhe masat e forta për të luftuar shpërndarjen.

Ka ende shumë pikëpyetje se si të bëhen realitet propozimet ambicioze të rishikimit të Direktivës së Paketimit dhe Mbetjeve të Paketimit, tha moderatorja e debatit Alena Mastantuono, anëtare e EESC-së që përfaqëson Dhomën Çeke të Tregtisë. Rregullat e reja të paketimit synojnë harmonizimin në mbarë Evropën dhe do të kenë implikime për industrinë, konsumatorët dhe mjedisin, shtoi ajo.

Çdo mall i vetëm i shitur në Evropë paktohet disa herë përpara se të arrijë te konsumatori, tha Tomáš Prouza, sherpa i Ministrisë Çek për Tregtinë dhe Industrinë dhe Zëvendës Presidentin e Dhomës Çeke të Tregtisë.

"Nëse marrim një qasje të zgjuar ndaj paketimit të mbetjeve, fituesit do të jenë të gjithë - mjedisi, konsumatorët dhe industria. Megjithatë, ai vuri në pikëpyetje qasjen e ndërmarrë nga Komisioni. Masat nuk duhet të jenë të gjithanshme, por ato duhet të pasqyrojnë specifikat e Shteteve Anëtare dhe të sektorëve individualë", - shtoi ai. Paketimi luan një rol kritik në qëndrueshmërinë ekonomike, mjedisore dhe sociale, por vetëm shikimi i paketimit mund të ketë një ndikim negativ në sistemin rregullator. Në realitet, paketimi i përdorur për të ruajtur diçka zakonisht përfaqëson shumë më pak burime dhe ka një vlerë të brendshme shumë më të ulët sesa produkti që mbron. Për shembull, në biznesin e ushqimit, 30 përqind e të gjithë ushqimit të prodhuar në mbarë botën humbet ose shpërdorohet gjatë gjithë zinxhirit të furnizimit: si rezultat, humbja e produktit për shkak të paketimit të dobët ka të ngjarë të ketë pasojë shumë më negative mjedisore. Paketimi i përmirësuar mund të jetë një qasje për të minimizuar shkallën e humbjes së ushqimit. Legjislati i BE-së duhet të fokusohet në të gjithë ciklin jetësor të produkteve, për të promovuar ekonominë rrethore. Prodhimi, konsumi dhe trajtimi i mbetjeve në industrinë e paketimit janë çelësi për avancimin drejt një të ardhmeje të qëndrueshme, tha Matteo Carlo Borsani, raportues i EESC për opinionin mbi "Të bëjmë paketimin një industri të sigurt, të përbalueshme dhe miqësore me mjedisin". duke marrë parasysh jo vetëm qëndrueshmërinë mjedisore, por edhe ekonomike dhe sociale, duke u mbështetur në përparimet e rëndësishme të bëra tashmë nga disa shtete anëtare në fushën e ekonomisë rrethore Ruajtja e konkurrencës së industrisë evropiane duhet të sigurohet duke propozuar masa mbi bazën e analizave serioze shkencore dhe një vlerësim të ndikimit ekonomik dhe social, shtoi Borsani. Parametrat e detajuar të llogaritjes së ripërdorimit të ambalazheve për kompani të caktuara do të publikohen në vitet në vijim nëpërmjet akteve të deleguara. Kjo krijon më shumë paparashikueshmëri dhe pasiguri për bizneset që duhet të dinë shifrat e sakta sot për të bërë investimet e duhura. Rregullat e reja paraqesin kosto të reja për prodhuesit. Sipas shoqatës së pijeve joalkoolike Umeda, futja e detyrueshme e paketimeve të ripërdorshme do të kërkonte për këtë sektor 15 deri në 22 miliardë euro shtesë deri në vitin 2030. Rregullat e reja janë sfida më e madhe për bizneset e vogla dhe të mesme.

Këshilli Evropian përditëson rekomandimin e tij për të depistuar kancerin

Këshilli propozon një rekomandim të ri për shqyrtimin e kancerit për të ulur vdekshmërinë e kancerit dhe për të ulur incidencën e kancereve invazive. Kanceri është një sëmundje kryesore dhe shkakton i vdekjeve në të gjithë Evropën. Në vitin 2020, rreth 2.7 milionë njerëz në Union u diagnostikuan me kancer.

"Kanceri është një plagë e tmerrshme, por nuk duhet të humbasim shpresën për ta luftuar atë. Programet e shqyrtimit për të zbuluar kanceret në një fazë të hershme, përpara se njerëzit të shfaqin simptoma, mund të jenë një instrument efektiv për të ofruar trajtimin më të mirë të disponueshëm", - Vlastimil Válek, zëvendëskryeministër çek dhe ministër i shëndetësisë

Ekzaminimi i kancerit të mushkërive, prostatës dhe stomakut

Ndërsa rekomandimi i mëparshëm i shqyrtimit të kancerit nga viti 2003 ishte i kufizuar në kancerin e gjirit, qafës së mitrës dhe kolorektalit, shtetet anëtare ranë dakord të zgjerojnë fokusin:

Kanceri i mushkërive: vendet duhet të eksplorojnë fizibilitetin dhe efektivitetin e shqyrtimit me përdorimin e tomografisë kompjuterike me dozë të ulët. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet identifikimit dhe caktimit të profileve me rrezik të lartë kanceri i prostatës: duke marrë parasysh gjendjen aktuale të njohurive dhe sasinë e shqyrtimit oportunist, vendet duhet të vlerësojnë fizibilitetin dhe efektivitetin e zbatimit të programeve të organizuara kanceri i stomakut: ato vende dhe rajone me raste të incidencës së lartë të stomakut dhe shkallës së vdekjes duhet të marrin në konsideratë strategjitë e shqyrtimit të kancerit Për kancerin e qafës së mitrës, rekomandimi përcakton që shtetet anëtare duhet të konsiderojnë përshtatjen e moshave dhe intervaleve me rrezikun individual, bazuar në historinë e vaksinimit të individëve me virusin e papillomës humane (HPV). HPV mund të shkaktojë kancer të qafës së mitrës (dhe të tjera).

Për sa i përket kancerit të gjirit, rekomandimi i Këshillit sugjeron një kufi moshe më të ulët prej 45 vjeç dhe një kufi të sipërm moshe 74 vjeç (përveç ekzaminimit të rekomanduar për gratë e moshës 50 deri në 69 vjeç me mamografi).

Përqendrohuni në zbatimin

Depistimi për kancerin, duke qenë vetëm një element, Këshilli rekomandon gjithashtu që të sigurohen procedura dhe trajtime diagnostikuese adekuate, në kohë dhe plotësuere për ata individë me një test depistimi pozitiv. Ata gjithashtu duhet të marrin në konsideratë burimet njerëzore dhe financiare dhe kapacitetet e tyre të kujdesit shëndetësor gjatë ekzekutimit të programeve të depistimit të kancerit.

Ky fokus në fizibilitetin e zbatimit të programeve të shqyrtimit të kancerit vjen në sfondin e pandemisë COVID-19 e cila kishte ndërprerë programet e promovimit dhe parandalimit të shëndetit dhe kishte ndikuar negativisht në aksesin në diagnostikimin dhe trajtimin e hershëm të kancerit.

Përfitimet dhe të metat e shqyrtimit

Depistimi bën të mundur zbulimin e kancerit në një fazë të hershme ose ndoshta edhe para se të shfaqen ose të bëhen invazive. Disa lizione më pas mund të trajtohen në mënyrë më efektive me një shans më të madh që pacientët të mund të shërohen.

Por ka edhe kufizime të qenësishme që mund të kenë efekte negative për popullatën e ekzaminuar. Këto kufizime përfshijnë rezultate false pozitive ose false negative, mbidiagnozë dhe mbitrajtim pasues, si dhe rreziqe që vijnë nga metodat e shqyrtimit dhe testimit.

'Plani i Evropës për të mposhtur kancerin' nga 3 shkurt 2021 njoftoi mbështetjen për shtetet anëtare për të siguruar që 90% e popullsisë së BE-së që kualifikohet për depistime për kancerin e gjirit, qafës së mitrës dhe kolorektalit t'i ofrohet shqyrtimi deri në vitin 2025. Plani shpalli gjithashtu rishikimin e 2003 Rekomandimi i Këshillit për depistimin e kancerit.

Bazuar në opinionin shkencor të Grupit të tij të Këshilltarëve Kryesor Shkencor, Komisioni - më 20 shtator 2022 - paraqiti një propozim për një rekomandim të ri për kontrollin e kancerit.

Në bazë të informacionit të dhënë nga shtetet anëtare, Komisioni do të raportojë mbi zbatimin e programeve të depistimit të kancerit, jo më vonë se fundi i vitit të katërt pas datës së miratimit të këtij rekomandimi.



Me Studimin e Ri, NASA kërkon shkencën pas UFO-ve

Edhe pse modest në shtrirje, një projekt kërkimor i NASA-s pasqyron ndryshimin e qëndrimeve ndaj temës dikur tabu të UFO-ve

Më 9 qershor, me vetëm disa orë njoftim, NASA mbajti një konferencë shtypi për të njoftuar një studim që po autorizonte mbi fenomenet ajrore të pidentifikuar (UAPs). Akronimi është një rrimëtim i atyre që njihen më gjerësisht si objekte fluturuese të pidentifikuar, ose UFO, një temë që zakonisht lidhet me vizitat e supozuara jashtëtokësore dhe teoritë e konspiracionit të qeverisë. Pyetja në mendjen e publikut ishte pse një nga agjencitë kryesore shkencore të SHBA-së po përfshihej në diçka që shpesh konsiderohet të jetë në skajet më të largëta të respektueshmëria.

Vitin e kaluar u publikua një raport i shumëpritur mbi hetimet e vetë Departamentit të Mbrojtjes për këtë temë, pas publikimit të llogarive të personit të parë dhe videove nga pilotët luftarakë amerikanë që pretendonin se tregonin takime me objekte të çuditshme në qiell. Mbulimi i profilit të lartë në mediat kryesore dhe seancat e hapura të kongresit rreth UAP-ve e kanë mbajtur çështjen të qarkullojë në sferën publike. Një muaj pasi doli raporti i Pentagonit, astrofizikani teorik Avi Loeb, ish-kryetar i departamentit të astronomisë në Universitetin e Harvardit, njoftoi një iniciativë private të quajtur Projekti Galileo, i cili synon të kërkojë prova të mundshme të teknologjisë aliene këtu në Tokë.

Çfarë mund të sjellë NASA në këtë diskutim është ende e paqartë. Agjencia ka lënë mënjanë një 100 000 dollarë të pakta për studimin nëntëmujor – më pak se financimi tipik që ofron për studimet eksploruese të teknologjive jo konvencionale si teleskopët hapësinorë me pasqyra në shkallë kilometrike ose sonda ndëryjore të shtyrë nga rrezet gjigante lazer. I drejtuar nga astrofizikani i mirënjohur i Universitetit të Princeton, David Spergel, hetimi synon të identifikojë grupet ekzistuese dhe të ardhshme të të dhënave që shkencëtarët mund të përdorin për të avancuar të kuptuarit e tyre për UAP-të. Edhe nëse zbulon pak interes, ekzistenca e studimit sugjeron se diçka për të cilën agjencia dikur shmangte të fliste me çdo kusht, është në prag për t'u bërë një temë e përshtatshme hetimi.

“Nuk ka dyshim se kenë shumë më shumë zëra në qarqet shkencore dhe akademike që janë të gatshëm të jenë publikë dhe të thonë se kjo është një sipërmarrje legjitime”, - thotë Greg Eghigian, një historian në Universitetin Shtetëror të Pensilvanisë, i cili po shkruan një libër për pamjet e UFO-ve.

Njoftimi i papritur i NASA-s për UAP-in është ndoshta pak më pak befasues në retrospektivë. Administratori aktual i agjencisë, ish-astrofizikani dhe senatori Bill Nelson, u tha gazetarëve vitin e kaluar se ishte i sigurt se pilotët amerikanë që raportuan takime misterioze “panë diçka dhe radarët e tyre u mbyllën në të”. Zyra e Drejtorit të Inteligjencës Kombëtare dhe Zyra e Zyrës së Inteligjencës Detare që qëndron pas task-forcës UAP të Pentagonit kishin folur më parë për përfshirjen e degëve të shumta të qeverisë në hetimet e tyre, thotë Eghigian. “NASA ishte një nga agjencitë e përmendura”, - shton ai.

Megjithatë, eksplorimi i inkursioneve enigmatike në hapësirat ajrore amerikane ka më shumë kuptim si një projekt për ushtrinë sesa një për një agjenci civile të hapësirës. Në fund të fundit, këto objekte të pidentifikuar - nëse ekzistojnë - mund të jenë me origjinë tokësore, ndoshta duke përbërë dëshmi të teknologjisë së avancuar ruse ose kineze të hapësirës ajrore dhe jo ndonjë gjë nga përtej Tokës. Studimi i NASA-s ka për qëllim kategorizimin e të dhënave nga satelitët e vëzhgimit të Tokës dhe instrumentet e tjera monitoruese që mund të kenë marrë disa informacione të rëndësishme për fenomene të tilla për të parë nëse ka ndonjë gjë që agjencia mund të thotë për natyrën e tyre. NASA tashmë mbledh informacion të gjerë rreth atmosferës duke përdorur një grup sondash orbitale si Terra, Suomi National Polar-Orbiting Partnership (NPP) dhe CloudSat, secila prej të cilave mund të ketë marrë të dhëna të rastësishme që mund të ndihmojnë në identifikimin e UAP-ve.

“Ne kemi mjetet dhe ekipin që mund të na ndihmojë të përmirësojmë të kuptuarit tonë për të panjohurën”, - tha Thomas Zurbuchen, administrator i asociuar për shkencën në NASA, në një deklaratë zyrtare. “Ky është vetë përkufizimi i asaj që është shkenca. Kjo është ajo që ne bëjmë.”

Në këtë, Zurbuchen nuk tingëllon ndryshe nga Loeb, studiuesi i profilit të lartë që aktualisht po ndjek kërkime të tilla. Loeb në fakt iu afrua NASA-s për hetimin e UAP-ve dhe i dërgoi Zurbuchen një propozim verën e kaluar për të përdorur teleskopë dhe instrumente të tjera për të gjuajtur për ngjarje qiellore kalimtare që mund të jenë të rëndësishme për ekzistencën e avionëve të panjohur. Ai shprehu bezdi kur mësoi se agjencia kishte krijuar komisionin e saj të pavarur në të cilin ai nuk ishte i përfshirë.

“Për mua, është vërtet një kontradiktë”, - thotë Loeb. “Nëse është dikush që ndjek axhendën e kërkimit që ju po përpiqeni të studioni, pse nuk do të bashkëpunoni me atë person?”

Duke qenë se ai është kreu i Projektit “Galileo”, i cili ka synime të mbivendosura, Loeb iu tha nga NASA se do të ishte një konflikt i interesit nëse ai merrte pjesë në përpjekjen e re të agjencisë. Ai



Kërkimet për qytetërimi aliene shpesh përfshijnë dëgjimin e transmetimeve radio nga yjet e largët, por origjina e mundshme jashtëtokësore e UFO-ve ka bërë që disa shkencëtarë të shikojnë më afër shtëpisë. Kredia: Foto e aksioneve Luc Novovitch/Alamy

përfundimisht bëri paqe me këtë çështje. “Ajo që ka rëndësi është e vërteta, - thotë ai. - Nuk ka rëndësi kush e thotë. Jam i lumtur që nuk jam vetëm.”

Projekti Galileo ka përfunduar së fundmi montimin e instrumenteve të tij të parë të teleskopit në çatinë e Observatorit të Kolegjit të Harvardit, i cili do të fillojë kapjen e të dhënave në javët e ardhshme që mund të flasin për realitetin e UAP-ve (ose jo). Në fillim të këtij muaji, bashkëpunimi mbajti konferencën e tij të parë personalisht, ku Loeb prezantoi vitin fillestar të përparimit të ekipit dhe planet për të ardhmen. Janë gjithashtu 10 punime shkencore në përgatitje nga anëtarë të ndryshëm të ekipit në lidhje me funksionimin e teleskopit të tyre, të cilat do të jenë në dispozicion të publikut pasi të kalojnë rishikimin e kolegëve.

Loeb aktualisht është duke mbledhur fonde për të ndjekur fragmentet e një meteori të quajtur CNEOS 2014-01-08, që u rrëzua në brigjet e Papua Guinesë së Re në 2014. Bazuar në shpejtësinë me të cilën ai hyri në atmosferën e Tokës, një shpejtësi prej 162 000 kilometrash në orë, Loeb dhe studenti i tij Amir Siraj propozuan që shkëmbi hapësinor vinte nga një sistem tjetër yjor (një hipotezë e mbështetur nga të dhënat e deklasifikuara më pas të spiunazhit-satelitor të SHBA). Fakti që copat e një objekti kaq të vogël nuk u dogjën plotësisht, i sugjeroi Loeb-it dhe Siraj-t se ishte bërë nga një material më i fortë se hekuri.

“Më bën të pyes nëse ishte natyrale apo artificiale me origjinë”, - thotë Loeb. Ai do të donte të drejtonte një ekspeditë për të kapur fundin e oqeanit me një magnet në një përpjekje për të marrë pjesë të asaj që ai beson se mund të jetë një anije kozmike aliene.

Fakti që tani ka shumë projekte kërkimore që hetojnë një temë të përbuzur më parë, flet për atë se sa shumë ka ndryshuar peizazhi shkencor vitet e fundit. “Mënyra se si NASA i është qasur sendeve të UFO/UAP gjatë dekadave, mendoj se një fjalë bujare dhe e sjellshme do të ishte ‘i kujdesshëm’”, - thotë Kate Dorsch, një historiane e shkencës në Universitetin e Pensilvanisë. Agjencia bëri përpjekje të mëdha për të bërë të qartë se nuk ekziston asnjë provë e besueshme për një lidhje midis UAP-ve dhe alienëve të supozuar, madje edhe niveli i financimit kushtuar studimit të saj të ri nënkupton se nuk është gati të bëjë më shumë se sa të zhytet një gisht i këmbës në ujërat e turbullta, rreth kësaj çështjeje. “100 000 dollarë janë një gjë e vogël”, - thotë Eghigian. “Unë nuk jam i sigurt, të jetë një projekt serioz, çfarë mund të bësh me 100 000 dollarë?”

Në të njëjtën kohë, të flasësh për mundësinë e jetës diku tjetër në kozmos nuk duket më aq e çuditshme apo e pavlerë sa dikur. Shkencëtarët e të gjitha brezave hartojnë rregullisht plane për sonda për të kërkuar mikroba në planetë dhe hëna në sistemin

diellor, dhe ata kanë përdorur teleskopët e tyre për të kërkuar prova kimike të ekosistemeve të gjalla në botë që rrotullohen rreth yjeve të largët.

“Unë mendoj se gjërat UAP po shfaqen në një klimë ku ne tashmë po diskutojmë jetën në univers në një mënyrë të re,” - thotë Adam Frank, një astrofizikan në Universitetin e Rochester. “Tani që ‘faktori i qeshjes’ për kërkimin shkencor për jetën në univers ka rënë, është e mundur që kjo e bën më të lehtë për njerëzit që të diskutojnë për UAP-të.”

Llogaritë e fenomeneve të pidentifikuar shpesh përfshijnë pretendime të lidhura me standarde jashtëzakonisht të ulëta të provave, të tilla si përvojat jashtë trupit, rrëmbimet e të huajve dhe rrethet e të korrave, thotë Jacob Haqq-Misra, një astrobiolog në Institutin e Shkencave të Hapësirës Blu Marble. “Kur i bashkoni të gjitha këto, e kuptoj pse disa shkencëtarë i hedhin poshtë të gjitha”, - shton ai. Por përqendrimi në rrëfimet e dëshmitarëve okularë nga pilotët e nderuar të bindur se ata panë diçka - llogari të mbështetura shpesh nga të dhënat e sensorëve - e ka lejuar atë të kuptojë se mund të ketë diçka konkrete për shkencëtarët për të hetuar, edhe nëse përfundon që të jenë probleme të zakonshme të instrumenteve. “Nëse nuk ju intereson personalisht si shkencëtar, është mirë, - thotë Hakk-Misra, - por të pretendosh sikur nuk është diçka interesante, kjo nuk ndihmon.”

Disa mund të shqetësohen se reputacioni i NASA-s mund të njolloset, duke u lidhur me një subjekt famëkeq pseudoshkencor ose se asgjë që agjencia thotë për këtë çështje nuk do t'i kënaqë kurrë besimtarët e vërtetë. “Rreziku është që NASA nuk do të gjëjë asgjë dhe njerëzit do të thonë: ‘Oh, NASA është në komplot. NASA nuk po na tregon se çfarë është e vërtetë’, - thotë Frank. Por ai gjithashtu mendon se ka një mundësi që studimi të ndezë një moment mësimor rreth procesit të shkencës dhe se si ajo heton botën.

“Shkenca funksionon vetëm sepse ne kemi këtë mjet rigoroz për të vlerësuar paragjykimet tona”, - thotë ai.

Nga vetë natyra e tyre, UAP-të tregojnë për ngjarje pak përtej të kuptuarit tonë. Ato ekzistojnë në skajet e së njohurës, një sferë që shkenca është veçanërisht e aftë për ta trajtuar. Përhapja e projekteve për të hetuar UAP-të sugjeron se ndoshta disa studiues janë të gatshëm të mbajnë një qëndrim më të qetë ndaj një subjekti që më parë ishte jashtë kufijve. Por edhe kontrolli i shtuar duket se nuk ka gjasa të heqë qafe plotësisht pyetjet që i rrethojnë. “Derisa dikush të ndërtojë një sistem të përsosur që kapë të gjitha të dhënat në çdo kohë në të gjitha nivelet e detajeve, disa nga këto UAP thjesht do të shmangin njohjen”, - thotë Dorsch.

Adam Mann, “Scientific American”

Ibrahim Gani, skënderbegasi me emër në fushën e letrave

Ibrahim Gani u lind më 1932 në Progonat të Kurveleshit, ku kreu shkollën 7-vjeçare. Pas arsimimit të parë në vendlindje, i del e drejta për studime në Shkollën e Mesme të Përgjithshme Ushtarake "Skënderbej" në Tiranë. Në këtë Shkollë, Gani bëri të gjitha përpjekjet për të mësuar sa më shumë dhe për një përgatitje ushtarake e fizike sa më të lartë, në mënyrë që të plotësonte sa më mirë parametrat për objektivin e vënë, shkollimin e titullimin e mëtejshëm për oficer karriere dhe shërbimin si ushtarak në strukturat e Forcave të Armatosura. Njëkohësisht, në këtë shkollë spikati dhe talenti i Ibrahim Ganit në fushën e letrave, që u materializuar dhe në disa publikime të tij në shtypin e kohës. Pas Shkollës Ushtarake



"Skënderbej", Ibrahim Gani përfundon studimet dhe në Shkollën e Bashkuar të Oficerëve në Tiranë dhe profilizohet (titullohet) si oficer i artilerisë bregdetare. Për shumë vite ai ka shërbyer në reparte e njësi të ushtrisë me trupa, në drejtim e komandim, duke shënuar dhe suksese në disa drejtime. Për disa vite, ka punuar dhe si gazetar në shtypin ushtarak, ndërsa në fund të karrierës së tij në Forcat e Armatosura, deri sa doli në pension, ka punuar kryesisht në sektorët politikë dhe ato të edukimit në ushtri. Krijimtaria e Ibrahim Ganit përfshin një hapësirë më shumë se katër dekada e gjysmë dhe në disa gjini. Kështu, ai ka shkruar për të rritur e për fëmijë qysh kur ishte nxënës në shkollën e

mesme. Për të rriturit ka botuar këto vepra: "Yjet dhe malet" (poezi, 1969), "Ngrohtësi" (vjersha, 1977), "Ballë për ballë" (vjersha, 1979), "Udhët plot diell" (vjersha, 1986), "Kulla e Drenicës" (vjersha), "Bilbili i Arbërisë" (poemë), "Mesazhe dhe peizazhe" (poezi), si dhe librat publicistikë: "Ushtar i popullit ushtar" dhe "Në lindje të meridianit 19" etj... Njëkohësisht, Gani është redaktor e recenzent në shumë libra poetikë, në prozë e publicistikë të shumë kolegëve të tij. Për lexuesit e vegjël ka botuar poemën "Pisha jonë e gjelbër" (1983). Aktualisht është në pension.

Gjeneralmajor Ruzhdi Gjatoja, ushtaraku dhe autori i librave mbi artin ushtarak

Skënderbegasi Ruzhdi Gjatoja (Ramadani) është një nga oficerët madhorë me karriere të suksesshme të ushtrisë shqiptare. Ai, gjatë kësaj karriere ka fituar dhe titullin "profesor" në shkencat ushtarake, duke arritur të marrë dhe gradën e lartë gjeneralmajor.

Ruzhdiu u lind, më 18 mars të vitit 1947 në Shkodër, është i martuar, me tre fëmijë dhe banon në Tiranë. Në vitet 1960-1964, Ruzhdiu përfundoi me rezultate shumë të mira Shkollën Ushtarake "Skënderbej", ndërsa në vitet 1964-1967 ka përfunduar studimet dhe në Shkollën e Bashkuar të Oficerëve në Tiranë. Në vitet 1969-1972 përfundon dhe studimet në Institutin Pedagogjik të Shkodrës në degën Matematikë-Fizikë, pa shkëputje nga puna. Në vitet 1975-1977, përfundon dhe Akademinë e Shtabit të Përgjithshëm po në Tiranë. Njëkohësisht, ai, në vitin 1995 ka studiuar në Institutin e Gjuhës për Mbrojtjen në Lackland, Texas të SHBA-ve; në vitin 1996 përfundon Kursin e Avancuar të Oficerit të Artilerisë Tokësore në Fort Stil të Oklahamos në SHBA; ndërsa në vitet 1997-1998 përfundon Kolegjin e Luftës në Carlisle të Pennsylvania të SHBA-së. Po në vitet 1998-2001, Ruzhdiu ka kryer dhe kurset afatshkurtra "Lidershipi Operacional", "Siguria Kombëtare", Menaxhimi i programeve të mbrojtjes" po në



Ruzhdiu u lind, më 18 mars të vitit 1947 në Shkodër, është i martuar, me tre fëmijë dhe banon në Tiranë. Në vitet 1960-1964, Ruzhdiu përfundoi me rezultate shumë të mira Shkollën Ushtarake "Skënderbej".

Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Gradën "doktor" e ka marrë në vitin 1993, ndërsa Titullin "profesor", më datë 20 mars të vitit 2009. Profesor Gjatoja është angazhuar dhe në organizmat shkencore, duke qenë Kryetar i Këshillit Shkencor të Akademisë së Mbrojtjes në vitet 1991-1992 dhe 1998-2000, si dhe Kryetar i Redaksisë së Fushës së Mbrojtjes e të Rendit në Fjalorin Enciklopedik Shqiptar - FESH 2. Ndër detyrat e rëndësishme që ka kryer gjatë karrierës së tij veçojmë: Komandant i Kolegjit të Drejtimit (viti 1996), Komandant i Akademisë së Mbrojtjes (1998), Këshilltar i Presidentit të Republikës në dy periudha, përkatësisht në vitet 2000-2002, dhe 2002-2007. Gjeneral Ruzhdi Gjatoja është vlerësuar dhe me këto tituj e medalje: "Medalje e Artë e Shqiponjës", Medalja "Për Shërbime të Veçanta", "Medalja e Mirënjohjes",

Urdhri i Argjendtë "Naim Frashëri", "Urdhri i Shërbimit Ushtarak i Klasit III-të", "Medalja e Shërbimit Ushtarak" dhe në vitin 1995, është shpallur "Qytetar Nderi-Lavton, Oklahoma, SHBA". Profesor Gjatoja është dhe autor i shumë librave e studimeve për ushtrinë dhe problemet e mbrojtjes. Ndër to mund të përmendim: "Drejtimi i Zjarrit të Artilerisë", "Rregullore e Drejtimit të Zjarrit të Artilerisë", "Doktrina e Artilerisë Tokësore", "Politikat e Mbrojtjes", bashkautor (viti 2002), "Guidë për Politikën dhe Strategjinë Kombëtare" (dy volume, viti 2009), "Udhëheqja Strategjike" (viti 2010), si dhe dhjetëra kumtesa e punime shkencore për ushtrinë dhe mbrojtjen. Ruzhdiu njihet gjuhët rusisht, serbokroatisht dhe anglisht. Doli në lirim në vitin 2006 me gradën gjeneralmajor. **Kujtim Borici, Maksim Fejzullai**

17 dhjetor 1920, Shqipëria në Lidhjen e Kombeve

Lidhja e Kombeve, si një Organizatë Ndërkombëtare, erdhi fill pas Konferencës së Paqes të Parisit, në vitet 1919 - 1920. Qëllimi i kësaj Lidhjeje ishte çarmatimi dhe parandalimi i luftërave bazuar në një siguri të përbashkët. Grindjet midis vendeve të ndryshme do të zgjidheshin nëpërmjet bisedimeve, mjeteve diplomatike dhe përmirësimit të mirëqenies globale. Filozofia e Lidhjes ishte e ndryshme me atë çfarë njerëzimi kishte bërë ndër shekuj. Ajo nuk do të kishte ushtri, prandaj mbetej të mbështetej tek forca e armëve e Fuqive të Mëdha, në mënyrë që të detyronte zbatimin e rezolutave të saj, të impononte sanksione ekonomike në raste të caktuara ose të mobilizonte forca ushtarake po ta kërkonin interesat e përgjithshëm.

Në të vërtetë një përpjekje e pasuksesshme ishte bërë në vitet 1899 dhe 1907 për të themeluar një organizatë ndërkombëtare të quajtur Konfederata e Shteteve të Hagës, siç e kishte pagëzuar pacifisti neo-kantian Walther Schücking. Kjo ide ishte frymëzuar nga Emanuel Kanti në një vepër të tij filozofike të njohur me emrin "Paqja e Përrjetshme" - një skicë filozofike e vitit 1795. Ky projekt dështoi për t'i lënë vendin një përpjekjeje tjetër, të ndërmarrë nga Sekretari i Jashtëm Britanik, Eduard Grey në vitin 1915. Ideja e këtij të fundit u përkrah menjëherë nga Presidenti Amerikan Woodrow Wilson dhe këshilltari i tij, koloneli Eduard M. House. Qëllimi ishte të parandalohet gjakderdhja që po ndodhte në Luftën e Madhe. Formimi i një Lidhjeje të tillë pati në themel të saj Katërmëdhjetë Pikat për Paqen të formuluar nga Presidenti Amerikan, mbi Vetëvendosjen e Kombeve, nga të cilat pika e fundit thoshte se, duhej të formohej një Organizatë e Përgjithshme Ndërkombëtare bazuar në një marrëveshje të veçantë, me qëllim që të sigurojë garanci reciproke për pavarësinë politike dhe integritetin territorial të shteteve, qofshin ato të mëdha apo të vogla. Kjo organizatë u mishërua në atë që njihet si Lidhja e Kombeve, anëtare e 42-të e së cilës u bë Shqipëria, falë mbështetjes së pakursyer të britanikëve.

Roli i Britanisë në anëtarësimin e Shqipërisë

Për të ardhur deri tek anëtarësia e vendit tonë në Lidhjen e Kombeve duhej të ishin patjetër në mbështetje Britania e Madhe dhe SHBA-të. Ndërsa Eduard Grey e kishte treguar interesin e tij për Shqipërinë në Konferencën e Ambasadorëve të vitit 1913, në Londër, do të duhej Presidenti Amerikan Wilson që të siguronte ekzistencën e shtetit tonë në Konferencën e Paqes në Paris, 1919. Në këtë akt, rol të rëndësishëm kanë luajtur Vatranët e Amerikës nëpërmjet të delegatit të tyre në Konferencë, Reverend Charles Telford Erickson-i, pjesë e delegacionit shqiptar të kryesuar nga Turhan Pasha. Kjo jo vetëm do të ruante kufijtë e 1913-ës, por do të hapte rrugën për anëtarësimin e Shqipërisë në Lidhje. Për pranimin e Shqipërisë në Lidhjen e Kombeve kanë ndikuar dy elementë



shumë të fuqishëm:

- Presidenti Wilson, i cili e mbrojt Shqipërinë në Paris, duke e shpëtuar nga copëtimi që i kishte rezervuar Traktati i Fshehtë të Londrës i vitit 1915;
- Lobimi i fuqishëm i anglezitet Aubrey Herbert, me delegacionin britanik të përbërë ose alternuar prej Lordit Robert Cecil, Lordi Balfour dhe historianit M. Fisher.

Kështu, veprimi i parë e ndihmoi të dytin. Shqipëria paraqiti kërkesën për anëtarësi në dhjetor të vitit 1920. Raportin e nënkomisionit për paraqitjen e kërkesës së Shqipërisë, e mbajti Lordi Robert Cecil, përfaqësues i Mbretërisë së Bashkuar, mik i afërt i Aubrey Herbert-it. Ai në argumentet e veta rreth Shqipërisë tha se, ndonëse kufijtë e Shqipërisë ende nuk janë përcaktuar përfundimisht, fakti që vendi ekziston prej disa vitesh brenda këtyre kufijve, e vërteton ekzistencën e tij si shtet. Ndonjë rregullim i mëtejshëm mund t'i lihej së ardhmes. Lordi Cecil tha se Shqipëria duhej pranuar pasi:

"Ajo prej virtytit përbënte një komb me dëshirë të njëzëshëm të banorëve të vet."

Ajo çfarë Lordi Robert Cecil kërkoi në Asamblenë e Lidhjes së Kombeve nuk gjeti përkrahje për shkak të lakmive të fqinjëve dhe shteteve që i mbështesnin ata. Megjithatë, ai lëshoi një apel të fuqishëm për anëtarësimin e Shqipërisë, i cili pati një efekt të jashtëzakonshëm. Në fjalën e tij ai deklaroi:

"Njohja fillimisht e sjell shtetin e ri në familjen e kombeve e më pas, ai vazhdon të ekzistojë që mos të zhduket prej ndonjë pushtimi apo ndonjë marrëveshjeje të përgjithshme të atyre që e lakmojnë atë; Qeveritë herë pas here ose i arrijnë qëllimet, ose dështojnë t'i arrijnë, por kur ekziston shteti si shtet, ai mbetet."

Falë kësaj këmbënguljeje të Lordit Robert Cecil në Komisionin e Pestë të Asamblesë u deklarua si më poshtë:

"Në tërësi ne jemi të mendimit se megjithëse Qeveria e Shqipërisë nuk është tërësisht në pozitën që i takon,

prapëseprapë ajo është një qeveri e cila ka një shkallë të caktuar autoriteti në të gjitha pjesët e vendit dhe padyshim përfaqëson një ndjenjë shumë të fortë kombëtare, e cila shpërfill dallimet fetare. Duket gjithashtu se vendi është i banuar prej një race të pastër shqiptare që flet një gjuhë të përbashkët, atë shqipe."

Argumentet e Lordit Cecil, si dhe puna e delegacionit shqiptar dhe veçanërisht paraqitja e çështjes shqiptare nga Fan Noli, bënë që Shqipëria të pranohet në Lidhjen e Kombeve, më datën 17 dhjetor 1920. Ai në mënyrë të veçantë theksoi faktin se:

"Kufijtë e Shqipërisë ishin po ata të caktuar nga Konferenca e Ambasadorëve dhe ajo konferencë nuk ishte abroguar. Ai theksoi faktin se shqiptarët



ishin në zotërim të tërë territoreve, përveç një zone në Korçën e liruar nga francezët dhe pushtuar nga grekët".

Në ndihmë të Shqipërisë nga delegacioni britanik doli edhe Mr. H. A. L. Fisher, i cili mbështeti fort ruajtjen e integritetit të Shqipërisë dhe gjeti argumente shumë të forta ligjore ndërkombëtare, se përse Lidhja e Kombeve dhe Konferenca e Ambasadorëve, si dy trupa ndërkombëtarë nuk duhet të ndërthureshin në veprimtarinë e tyre në çështjet e kufijve të Shqipërisë, siç kërkonin fqinjët lakmtarë të vendit

tonë. Ai deklaroi tekstualisht:

"Këshilli i Lidhjes së Kombeve e vlerëson si të pakëshillueshëm që të merret njëherësh me të njëjtën çështje".

Ai shtoi se marrëveshja midis shteteve anëtare e përjashtonte ipso facto marrjen me çështjen e kufijve të Shqipërisë nga ana e Lidhjes së Kombeve.

Më 4 korrik 1921, Kryeministri shqiptar Vrioni, paraqiti në Asamblenë e Lidhjes një apel ku i kërkonte Lidhjes të mos njihje asnjë shmangie nga kufijtë e caktuar prej Konferencës së Ambasadorëve të vitit 1913. Më datën 2 shtator 1921, u miratua një raport i përgatitur prej Lordit Balfour, ish-Sekretar i Jashtëm i Britanisë dhe një ndër arkitektët e Lidhjes së Kombeve. Ai i doli zot Shqipërisë, duke e përmbledhur në tri fraza të përgjithshme tërë thelbin e kësaj çështjeje. Andaj ai udhëzoi:

- Asamblesë t'i kërkohej nga Shqipëria që të vepronte për përcaktimin e kufijve, ndërsa Këshilli të ndalonte dhunimin e tyre;
- Çështja e statusit të Shqipërisë të zgjidhej përfundimisht me pranimin e saj në Lidhjen e Kombeve;
- Trajtimi i pakicave rridhte jo nga Traktati i Paqes, por nga Rezoluta e Asamblesë së Lidhjes.

Këto ide të Lordit Balfour u pranuan dhe kjo pati një ndikim shumë të madh në mbarëvajtjen e punëve të mëpastajme të Shqipërisë.

Më 4 tetor, në komisionin e gjashtë të Lidhjes, u paraqit një rezolutë nga prej Lordit nga Afrika e Jugut, Robert Cecil, për kufijtë, e cila pas shumë

etnie. Po kështu lejohej përdorimi i çfarëdolloj gjuhe, por shqipja do të ishte gjuha zyrtare.

Gjuha amtare sigurohej të përdorej në gjykata dhe fëmijët e minoriteteve të mësonin gjuhën e nënës së tyre.

Shqetësimet në kufi me Jugosllavinë bënë që kabineti qeveritar britanik t'i kushtonte rëndësi të madhe çështjes së Shqipërisë. Është kjo arsyeja pse britanikët shpallën njohjen e Shqipërisë si qeveri de jure e të gjithë shqiptarëve. Këtë akt e pasuan edhe fuqitë nënshkruese të Konferencës së Ambasadorëve: Franca, Italia, Japonia, duke e njohur qeverinë e Tiranës si një shtet konstitucional të pavarur dhe sovran.

Por siç dihet, telashet me fqinjët, Shqipërisë nuk iu ndanë asnjëherë. Është përsëri Lordi Balfour, i cili më datën 12 mars të vitit 1922, paraqet në prani të përfaqësuesve shqiptarë dhe atyre të Komisionit të Lidhjes raportin e mbikëqyrjes së kufijve, në të cilin thotë se:

"...komisioni edhe pse ka vënë re se ka një pakicë greke, (në Korçë) prapëseprapë, vëren se "qyteti është substancialisht i banuar nga shqiptarët dhe është pjesë e tokës shqiptare."

Anëtarësimi i Shqipërisë mban padyshim vulën e përpjekjeve të patriotëve shqiptarë, por si në çdo moment tjetër të zgjidhjes së çështjeve të mëdha të kombit tonë në shekullin e njëzetë, britanikët gjenden aty. Se si vajti puna me Lidhjen e Kombeve dhe ecurinë e shtetit shqiptar është një temë shumë e gjerë, por nuk mund të lihet mënjatë për asnjë çast kontributi i jashtëzakonshëm i britanikëve dhe pikërisht: Aubrey Herbert, themelues i Komitetit të Mbrojtjes së Shqipërisë, Edith Durham, Lordit Robert Cecil, Lordit Balfour dhe delegatit britanik H.A.L Fisher.

Përfundimi i Lidhjes së Kombeve

Lidhja e Kombeve funksionoi deri në vitin 1945, kur vendin e saj e zuri Organizata e Kombeve të Bashkuara e themeluar në Konferencën e San Franciskos, më datën 24 tetor 1945. Kjo është edhe data kur festohet themelimi i OKB-së. Shqipëria nuk u ftua të merrte pjesë në atë konferencë. Megjithatë, "Vatra" si përherë iu gjet atdheut në krah dhe dërgoi amerikanin Charles Telford Erickson, i cili gjatë gjithë jetës së tij aq aktive pro-shqiptare, e "bombardoi" me letra Presidentin Truman për të drejtën e Shqipërisë që të ishte pjesë e kombeve të qytetëruara. Shqipëria, u pranua vetëm më datën 14 dhjetor 1955, si anëtare e Kombeve të Bashkuara. Sot objektivi kryesor i diplomacisë shqiptare dhe i tërë shtetit shqiptar është anëtarësimi i shtetit tjetër shqiptar, Republikës së Kosovës në këtë organizatë.

Mundësi të *shkëlqyera* studimi në *akademitë ushtarake* më të mira në botë.
Tetë bursa të plota studimi, **6** në Akademinë e Marinës në SHBA dhe 2 në Itali, njëra për karabinieri në Modena, tjetra për detari në Livorno.

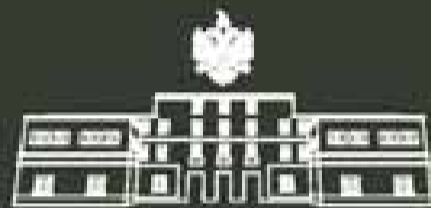
Gjithçka mbulohet nga shtetet pritëse.

Forcat e Armatosura shqiptare garantojnë **punësim dhe karrierë të sigurt** pas përfundimit të studimeve.

Kriteret dhe afatet i gjeni në linqet e mëposhtme:

<https://bit.ly/3SIJ2Vd>

<https://bit.ly/3FqoyxI>



REPUBLIKA E SHQIPËRIË
MINISTRIA E MBROJTJES

8 BURSA STUDIMI



NË AKADEMITË
USHTARAKE MË TË
MIRA NË BOTË